

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

MOLT SOROLL I POQUES NOUS

COMLOTS I REVISIONISME

La República està consolidada. En voleu la prova? Fins al cap de set mesos de l'adveniment del règim no s'ha descobert cap complot. I quins complots! Ja ho veieu: un xantre, un mercenari, un parell de militars, un sagristà, quatre senyers, vint mil duros...

Si la República no tingués altres dificultats que aquestes! Fins al cap de set mesos no s'ha descobert complots, i els que ara han distret els ocis de la policia, semblen complots d'opereta. Per aquest camí, Joan III ja sembla que tingui la planeta tirada: pot fer-se vell com el rei actual dels carlins escrivint cartes al «querido Villares» de l'època.

Aquests complots són la demostració que el règim és molt fort. Afortunadament, la República no fou portada pels militars: el cop d'Estat del 12 d'abril, aquelles eleccions, fou un cop de poble, i és tan difícil que el carro de l'Estat faci marxa enrera quan el poble empenyi!

Aquests complots no poden ésser més satisfactoris: són una prova de la vitalitat del règim i serveixen per fer menys amarga la vida dels homes de l'oposició.

La insignificància d'aquests complots és un senyal de bona salut perfecta: la màquina del règim funciona a meravella i les vàlvules també. Aquest excel·lent estat de salut ha de permetre'ns d'organitzar serenament la República i donar-li un caràcter típic, una fesomia pròpia i simpàtica.

Més important que els complots, per les conseqüències desagradables que ha tingut, ha estat la campanya revisionista. El mot «revisionisme» fou llençat amb tota la bona fe republicana pel senyor Alcalà-Zamora,

aquesta hora tan compromesa seria l'allunyament de les classes conservadores, la seva negativa a l'obra de reconstrucció del país. No hi ha cap persona intel·ligent que admeti que de l'altre règim valia la pena de conservar-ne res. Una gran part dels mals que patim són la conseqüència de la liquidació de la monarquia, com de la major part dels mals que avui sofreix el món en té la culpa la guerra.

Gil Robles

La cooperació de les classes conservadores és necessària per al contrapès que necessita un país normal. Si les classes conservadores s'abstenen, mancarà al país una oposició veritable i el règim derivaria fatalment cap a solucions extremes. El cas de França és eloqüentíssim. Certament, la tercera República francesa no s'ha deixat portar mai cap a l'extremisme social, però la campanya d'oposició que en cert temps feren els catòlics al règim, va obligar els republicans a defensar-lo. Si els catòlics haguessin acceptat el consell de Lleó XIII i practicat la política de «ralliement», haurien estalviat molt de temps. L'exemple és recent i val la pena de tenir-lo en compte.

Hem dit que tot era revisable i podíem afegir-hi que, ben mirat, encara no ha pasat res. Es per això que si certs revisionismes poden ésser imprudents, certes campanyes revisionistes són intolerables. Retirant-se del Parlament les dretes, varen cometre un gros error. També sobre aquest punt hi havia un exemple a tenir en compte: el de les oposicions feixistes que varen retirar-se a l'Aventí. Es facilíssim anar-se'n a l'Aventí, però està demostrat que, de vegades, és difícil tornar-ne. Es necessita molt valor per rectificar una actitud quiotesca. El perill del ridícul pot començar al camí de l'Aventí i multiplicar-se quan des de dalt de la muntanya una minoria s'ofereix en espectacle, sobretot si l'espectacle pretén ésser dramàtic i els espectadors l'acullen amb un somriure.

El sentit donat pel senyor Alcalà-Zamora al mot «revisionisme» no ha impedit que el Govern presentés la seva candidatura a la presidència de la República. I és que tot és revisable, perquè no hi ha res etern ni perfecte. Però no sembla prudent de començar una campanya revisionista quan la Constitució encara no està acabada. Una campanya d'aquesta naturalesa forçosament coaccionaria el Congrés i provocaria una gran agitació a tot el país. I si la campanya revisionista fos marcadament antirepublicana, l'instint de conservació aconsellaria, i sobretot en aquestes hores, tallar-la en sec. Tot és revisable, menys el cop d'Estat del dia 12 d'abril. L'Espanya nova comença el dia que el poble va decidir acudir a les urnes, en proporcions sense precedents aleshores, i es va pronunciar contra el rei. No és pas que una forma de govern inclogui en si la felicitat. Segurament el confusioanisme farà encara estralls, però la posició ocupada el dia 12 d'abril no pot ésser abandonada. Costarà més o menys de fer un país nou i reconstruir Catalunya i l'Estat central, però la història de l'Espanya nova ha començat. L'obra de reconstrucció avançarà ràpidament si tothom hi col·labora. Si una minoria s'abstingués, l'obra també seria portada a terme, però exigiria més esforç i més temps, i aquest esforç i aquest temps els pagariem tots.

Royo Villanova

que és republicà catòlic, apostòlic i romà. Seria abúsiu fer un mal ús d'aquest mot. Si en nom del revisionisme es fa una campanya contra la República, ni el Govern ni el país podran tolerar-ho. Ha fet bé el Govern de prohibir la propaganda revisionista en certes regions d'Espanya. L'ordre de prohibició haurà d'estendre's si els mitjans tenen l'accent manifestat a Palència i Burgos.

El sentit donat pel senyor Alcalà-Zamora al mot «revisionisme» no ha impedit que el Govern presentés la seva candidatura a la presidència de la República. I és que tot és revisable, perquè no hi ha res etern ni perfecte. Però no sembla prudent de començar una campanya revisionista quan la Constitució encara no està acabada. Una campanya d'aquesta naturalesa forçosament coaccionaria el Congrés i provocaria una gran agitació a tot el país. I si la campanya revisionista fos marcadament antirepublicana, l'instint de conservació aconsellaria, i sobretot en aquestes hores, tallar-la en sec. Tot és revisable, menys el cop d'Estat del dia 12 d'abril. L'Espanya nova comença el dia que el poble va decidir acudir a les urnes, en proporcions sense precedents aleshores, i es va pronunciar contra el rei. No és pas que una forma de govern inclogui en si la felicitat. Segurament el confusioanisme farà encara estralls, però la posició ocupada el dia 12 d'abril no pot ésser abandonada. Costarà més o menys de fer un país nou i reconstruir Catalunya i l'Estat central, però la història de l'Espanya nova ha començat. L'obra de reconstrucció avançarà ràpidament si tothom hi col·labora. Si una minoria s'abstingués, l'obra també seria portada a terme, però exigiria més esforç i més temps, i aquest esforç i aquest temps els pagariem tots.

El pitjor error que es podria cometre en

De Dijous — a Dijous

El pitjor delicté

Unamuno ho deia no ja gaire pels pasadissos del Congrés, i la premsa ha reprodït les seves paraules, amb una certa satisfacció del que escriu aquestes ratlles, que de molts anys ençà creu de debò, i l'ha sostinguda en innumerable converses, la mateixa opinió que ara ha fet pública el rector de la Universitat de Salamanca, opinió que, emanant de tan conegut personatge, és de suposar que s'estendrà.

Unamuno, tot parlant d'aquell home anomenat Emiliano, va dir que era un delicté ésser tan ase.

I, efectivament, ésser ase és un delicté, encara que no en parli, almenys d'una manera explícita i taxativa, cap codi del món. Però els codis parlen d'actes a què sovint arrossega l'esmentat delicté. I, quan ésser ase no té res a veure amb el codi, té a veure amb alguna cosa més delicada i incògnita: l'opinió, mal que sigui només la d'uns quants centenars de persones en tot un país.

I, perquè es vegi ben bé l'abast del delicté, cal sentar abans que res un principi: ésser ase és qüestió de qualitat, no pas de quantitat. Tal que pot haver llegit molt i saber moltes coses, pot ésser un ase dels de més volum, i, pel contrari, un analfabet pot no tenir res d'ase.

Potser, si la qualificació d'ase sembla massa dura, poc acadèmica o grollera, podríem provar l'eufemisme de substituir-la per la de mancat d'espirit de finesse, per dir la frase en el seu idioma original i fer rodar el cap a algun director de diari sense necessitat d'escriure xifres.

Es molt trista la constatació, perquè comporta una fatalitat insuperable, però tot fa creure que és l'evidència mateixa: es neix amb esperit de finesa o sense. No hi ha res al món, ni carreres ni càrrecs, que faci adquirir aquesta qualitat indispensable, la inexistència de la qual pot passar desapercibuda per les circumstàncies, dissimulada per les situacions, més o menys sospitada perquè petits detallets la traïen, però que s'exterioritza d'una manera impúdica en els moments de prova.

L'home desproveït d'aquesta qualitat i que fa de ciutadà particular, no és, ben mirat, un gran perill: les seves relacions i amistats, les úniques que l'han de suportar, solen ésser del seu tarannà. «Dios los cría y ellos se juntan.» Ara, l'home que fa de ciutadà públic no té cap mena d'excusa vàlida per seguir fent-ne un cop tot-hom s'ha pogut donar de la seva escassetat de llums.

Actualment, seguint de prop la més cridanera actualitat, l'afer que ha fet més soroll a Barcelona de molt de temps ençà, gràcies a la llibertat de premsa, element indispensable a tot bon règim de govern, no és desplaçat un intent de senyalar els perills que té la manca d'aquests indispensables que constitueixen l'esperit de finesa i el trist paper que fan alguns homes que es creuen representatius quan es posa al descobert llur indigència en la matèria.

Alguns dels autòctons i novells amics del conegut «financier» judeo-francès Lazare Bloch, que no cal esmentar, comencen a tocar-ne els resultats. — J. C.

Any III. Núm. 146 - Barcelona, dijous, 19 de Novembre de 1931

Es pot revisar tot el que es vulgui, menys el cop del poble del 12 d'abril

MIRADOR INDISCRET

Lapsus vell folrat de nou

El senyor Vidal Rossell, arran de la seva dimissió de Conseller de la Generalitat, va fer unes declaracions als periodistes en les quals per demostrar que el socialisme no és enemic del nacionalisme, esmentava el cas dels socialistes anglesos, que havien ajudat els «sinn-feiners».

I l'endemà Las Noticias deia: «...lo prueba el hecho de que los socialistas ingleses hayan apoyado a los sin trabajo.»

Entre poc i massa

Diumenge a la nit els mossos d'esquadra que no estaven de servei al Palau de la Generalitat, foren avisats a llurs domicilis que es presentessin immediatament vestits de paisà, amb pistola i manilles.

Així ho varen fer. I tal com anaven arribant els anaven dient que podien tornar-se'n.

L'endemà, un dels esmentats mossos preguntà a certa persona de dintre el Palau amb la qual té franquesa, a què havia obeït allò.

L'interrogat — que no en sabia res — va sortir del pas dient:

— Això deuen ésser maniobres per tal de comprovar si en un moment determinat costa gaire de reunir la gent.

El mossos no es va donar per satisfet i respongué:

— Home, això de les maniobres ja està bé. Però entre poc i massa. Ja fa mif any que duren...

El diputat complidor

L'únic diputat català que no ha perdut una sola sessió d'ençà que va obrir-se el Parlament, és el senyor Domènec Palet i Barba.

No ha parlat mai, ni s'ha notat la seva presència en cap moment, però ell assegura que és fins ara el diputat més diputat de tots.

— Hi ha hagut dies — deia a uns amics — que ni m'ha quedat temps per anar a fer pipí.

— I què hi feu al Parlament?

— Jo, vinga escoltar. No m'he perdut res del que s'ha dit.

«Davant d'un selecte públic...»

Ambrosi Carrion, que s'ha fet cèlebre pels seus imposants plens en les seves estrenes teatrals, s'ha vist, també, igualment afavorit en les seves conferències més o menys públiques.

Fa uns mesos s'anuncià per a les set del vespre una conferència sobre *L'esperit i la llengua*, a càrrec de Carrion, a la Federació Catalana d'Estudiants Catòlics.

Puntualment, a l'hora esmentada, comparegué el conferenciant acompanyat de les seves muller i filla. Al local sols trobaren un membre de la Junta. No cal remarcar els moments d'angúnia que es succeïren. Per si no fos prou, a la nena se li acut dir:

— Papà, amb nosaltres sols també faràs conferència?

Excés de precaucions

«Barcelona queda en un segon terme secundari», així diu un titular de *La Humanitat*.

No hi ha dubte que els d'aquell diari, quan es tracta de matisar, són uns àngels.

L'anèdota ens fa pensar amb la d'aquell senyor tan pessimista, més pessimista que *La Veü*, el qual, per por que li caiguessin els pantalons, duia cinturó i elàstics.

Col·laboració doble

Pere Foix (Delaville) és col·laborador de *La Tierra*, diari de Madrid. Això, oficialment.

Ara s'ha trobat, però, que, «extra-oficialment» és també col·laborador de *La Humanitat*.

L'altre dia va trobar-se amb una informació de primera plana d'aquest diari traduïda literalment d'una altra que ell havia publicat a l'esmentat diari madrileny uns dies abans.

El traductor, però, va menjar-se la signatura.

«La Humanitat» i les Humanitats

El número 4 de *La Humanitat* — 12 de novembre — publica un article que té, de bell antuvi, les virtuts d'ésser escrit en castellà i signat per Rodrigo Soriano. La tercera virtut és que comença així:

«Humanidad, «Humanité», glorioso nombre! El viene a mi memoria con el de Clemenceau, aquel terrible tigre cuya zarpa escribía, como sangrante herida, el tan sarcástico como esperanzado título de su periódico: «Humanidad!»

Com que *L'Humanité* no va ésser fundat per Clemenceau, sinó per Jaurès, renunciem a seguir l'enumeració de les virtuts de l'article.

Apèndix a l'anterior

Però de *La Humanitat*, el darrerament aparegut diari de la nit, no ens podia sorprendre res. Ja al primer article del primer número, al qual una C. (Lluís Capdevila, diuen) servia de firma, es deia que Choderlos de Laclos era un abat francès, quan tothom que l'anomena sap que era un oficial d'artilleria que ha passat a la posteritat com autor de *Les liaisons dangereuses*. Només Lluís Capdevila o Màrius Aguilà són capaçs de fer una errada així, i això parlant del segle XVIII francès, que és la seva debilitat!

I en un altre article, el diputat Aragall parlava de les columnes jòniques del Congrés, quan totes les guies de Madrid — a falta d'una comprovació de visu — diuen que són corinties.

El Sr. Companys, afavorit

L'espectacle que han donat els senyors Giral i Companys, a més a més de lamentable, és divertit, sobretot per les declaracions del primer, que tan poca satisfacció deuen haver causat al segon.

L'ex-fabricant d'operetes més o menys vieneses va dir que En Companys no coneixia gaire el francès i que quan veia més de tres xifres seguides el cap li rodava.

Els reporters, per posar-hi una mica de bàlsam, van escriure sis en lloc de tres, i així En Companys pot fer-se la il·lusió que la seva ciència numèrica és el doble del que creu En Giral.

Els aprofitats

Redacció de *La Publicitat*. Un desconegut demana per Manuel Brunet: encara no ha arribat. El desconegut demostra impaciència.

— Francament, és que tinc molta pressa... com queestic tan atrafegat... servidor, sap, sóc corredor d'assegurances de vida.

Li van haver de dir que, ben mirat, no n'hi havia pas per tant.

Governador, a la fi!

El conegut periodista Braulio Solsona ha estat nomenat governador civil de Burgos.

Des de feia uns quants mesos, gairebé d'ençà de la proclamació de la República, el nom de Solsona ha corregut associat al del govern civil d'unes quantes províncies espanyoles, amb el rumor anèx d'un immediat nomenament. Però aquest no venia i la situació provocava facècies que Solsona aguantava dels seus amics amb aquell estoicisme exterior indispensable si no es vol fer el ridícul.

Fins s'arribà a dir que, a imitació del cèlebre plaga madrileny Carreño, que en temps de Cánovas del Castillo havia passat per uns tràngols semblants, Braulio Solsona ja tenia unes targetes en què, sota el seu nom, es llegia com a professió: «Governador de Sión».

Ja dona fruits

Hom digué que els fundadors de Conferència Club s'havien proposat construir una mica la nostra aristocràcia i la nostra burgesia.

Sembla que ja ho van aconseguint. L'Hotel Ritz, els vespres que hi ha conferència, es veu concorregut de gent que no aniria pas a sentir un professor que parlés a l'Ateneu o bé en algun altre lloc cultural.

Figureu-vos que divendres els concurrents a la conferència de Gabrielle Reval s'adonaren, amb la natural emoció, que les delicadeses de l'*esprit* francès havien estat fruites adhuc per Pich i Pon, el qual sortia tot coïf de l'Hotel.

Sopar d'homenatge

Mirador organitza un sopar als pintors Francesc Domingo, Joan Serra i Alfred Sisquella, pels premis que han obtingut en el recent concurs de pintura: Montserrat vist pels artistes catalans.

El sopar tindrà lloc la setmana que ve. Per la premsa diària i en el nostre número vinent, els nostres amics i els dels pintors esmentats sabran els detalls de l'organització del dit sopar.

EN AIGÜES DE BARCELONA

Mme. Hanau. — Un altre «lluç»!
M. Bloch. — «Sale pays!»

El pistolisme barceloní

Es una història llarga d'explicar. Ultra que és complicada i tèrbola, succeeix que aquell que en podria dir més coses és justament el que té menys interès a parlar-ne. Molts eviten d'explicar-los. L'informador topa amb dificultats per a lligar caps i treure l'entrellat dels fets. Es mou a les palpentes. S'ha de dedicar a un laboriós treball de reconstrucció per arribar, tot just, a projectar un rajolinet de llum damunt d'aquelles tenebres; les quals sospita que amb una mica de bona voluntat temps ha que es podrien haver aclarit.

Cal que el lector en prengui la bona voluntat, del poc que trobi en aquestes ratlles. L'informador no és cap mèdium. S'ha hagut doncs de limitar a reportar uns fets i a contar el poc que ha vist de prop.

El seu propòsit per altra part no és altre que contribuir, el poc que pugui, a l'esclarament d'un misteri que Barcelona té el perfecte dret de conèixer amb tots els detalls, sumant-se, de passada, als anhels de justícia de la ciutat. En aquests moments en què la submissió de política social treballa activament per tal d'aclarir-lo i aplicar les sancions degudes als culpables, aquestes ratlles no tenen altra significació que el d'un truc a la porta de l'habitatge dins de la qual aquella es troba reunida, perquè recordi que a fora, al mig del carrer, hi ha tot un poble que espera amb impaciència el fall justicier.

Ja ho hem dit més amunt. La història del pistolisme és llarga d'explicar. Llarga i complicada, perquè el pistolisme és desenrotllat a Barcelona en mig del període tèrbol de la guerra, i això va fer que amb ell s'hi barreassin altres coses d'ordre suspecte i que tot plegat, el pistolisme i les altres coses, que era el problema de l'espionatge i els negocis tèrbols de tota mena que es realitzaven ací a conseqüència de la guerra, produïssin una manifesta confusió en virtut de la qual es confonien els atemptats terroristes amb els atemptats per espionatge i al revés; afegint ací això, que aquesta confusió era mantinguda en determinades esferes, amb fins inconfessables.

Per altra part, el pistolisme o el terrorisme, com vulgueu, no fou exclusiu d'aquell temps. Sota d'altres aspectes, ja feia anys que campanya per Barcelona. Va començar a manifestar-se l'any noranta arran d'una vaga general; d'aleshores fins avui, per bé que amb intermitències de calma, ja per mitjà de bombes, ja d'altra forma, l'hem hagut de suportar a contracor.

En aquest espai de temps n'hi ha hagut de tota mena, fins d'autèntic. El que ha abundat més, però, ha estat el terrorisme camuflat, que servia de tapadora per a tota mena de combinacions suspectes i era utilitzat, quan calia, per a dur a cap determinades maniobres de caràcter polític. Una de les quals ha estat ofegar sistemàticament tota mena de problemes vius. És evident que el terrorisme o pistolisme ha constituït anys i anys un magnífic, un inapreciable instrument de govern.

I és clar. Els barcelonins gairebé hem après a suportar-lo. Ens hem tornat mesells. Ens hem acostumat a celebrar balls de carrer havent-hi un mort estès a la cantonada. És dolorós i és grotesc, què hi voleu fer?, però el remei no es trobava pas al nostre abast.

El terrorisme va aparèixer de bracet amb els primers neguits de caràcter social i les primeres explosions del catalanisme. Automàticament, amb el plantejament dels primers conflictes de caràcter social, esclataren les primeres bombes. Bombes que, naturalment, aterroritzaren la ciutat; que provocaren l'esglai dels ciutadans i la reacció de totes les forces, més o menys vives, les quals s'alçaren, com un sol home, demanant una repressió energica... la qual, efectivament, va venir i culminà en el procés de Montjuïc. Les anomenades reaccions ciu-

tadanes solen contribuir, la major part de vegades, a l'enrobustiment dels terrorismes. És evident que una política de comprensió, aplicada amb honradesa, és molt més eficaç que no la repressió quan es tracta d'evitar-ne la creixença.

D'aquella època són la bomba del carrer de Canvis Nous, l'atemptat contra Martínez Campos, la del Liceu, la bomba al pas d'una processó a Santa Maria del Mar i moltes altres bombes, bombetes i petards,

Salvador Seguí

que esclataren arreu de Barcelona. Fora d'En Pallàs i d'En Salvador, els altres suposats autors d'atemptats no foren descoberts. És curiós de senyalar el fet que quan un atemptat ha estat l'obra d'un extremista exacerbant, aquest poc ha cuidat d'amagar-se. Pallàs, Salvador, Angiolillo, Morral, etcètera, donaren la cara. Pagaren l'atemptat amb el seu cap. Quan els atemptats han tingut un origen tèrbol, mai no s'ha trobat el culpable; però la culpa ha estat degudament repartida entre els elements extremistes i els ideals que aquests encarnen, voltant-los una aureola sagrant.

Cal recordar que ja en aquella època, el que se'n sol dir *diversos elements*, reclamaven una dictadura.

Des del 90 fins al 910 el pistolisme o el terrorisme continuava essent l'amo i senyor de Barcelona. Entremig, uns espais de calma, com un respir. Una manifestació, però, de caràcter patriòtic, o el plantejament d'una vaga el fan rebrotar de nou. A les darreries d'aquell període cal incloure el que hom anomena, des bombes d'En Rull. Molta gent encara se'n recorda. No cal, doncs, insistir-hi. És obvi dir que el procés, en virtut del qual aquell confident vulgar va ésser condemnat a mort, no va aclarir res. L'opinió pública va quedar convençuda que hi havia molt d'interès a dissimular. El procés fou precisament el que donà aquesta sensació al públic. Les bombes d'En Rull coincidiren amb un nou esclat de l'organització obrera.

I el terrorisme culmina, finalment, amb el pistolisme. Anys, del 17 al 21. En tot aquest temps són perpetrats cinc cents atemptats, amb dos cents vint-i-dos morts i tres cents quinze ferits. Gairebé a raó de víctima per dia i d'atemptat dia per altre. Una festa major del terrorisme. La Star, triomfant, presideix els nostres destins.

Tanmateix, aquest darrer període és el més complex, el més espès de tots. Gràcies a l'ús constant, l'instrument terrorista s'ha perfeccionat d'allò més. Hom pot prescindir del confident, enutjós i comprometedor, i assolir crear una força independent, enfront de l'organització obrera. Serà entre ells, d'avui endavant, que es faran la llei. Una política hàbil farà caure la balança d'una banda. Es tracta d'anorrear la creixença de l'organització obrera, acoblada en

un organisme: el sindicat, el qual, afavorit per la prosperitat adquirida per les indústries gràcies a la guerra, ha aconseguit una puixança enorme. El moment més afavorit i l'aprofiten. Plantegen, una darrera de l'altra, vagues i més vagues. Mentre l'or de la guerra raja abundant, els augments de jornal són concedits automàticament, sense discussió, sense lluita. Així que els guanys s'aprimen és quan comencen a manifestar-se les primeres resistències. I amb elles el començ del pistolisme autèntic.

Aquest, però, cal destriar-lo en dues fases. El primer període és un pistolisme d'espionatge. El segon, que comença així que la guerra s'acaba, és un pistolisme organitzat molt semblant al de l'època d'En Rull.

Anem per parts. La guerra convertí Barcelona en una manufactura francesa molt important. La major part de les nostres fàbriques, per no dir totes, treballaven pels aliats. El bloqueig alemany era un fet. Calia contrarestar l'una cosa i l'altra. Com? L'alt comandament del servei secret alemany féu un viatge per Espanya amb auto — per cert que el xofer que el guiava era un català anomenat Vives, fill d'un pregoner que corria pels mercats de Santa Caterina i de la Barceloneta, conegut pel Noi de la Tinta —, per tal d'orientar-se i muntar un servei d'espionatge i de proveïment de submarins. El cap d'aquest servei a Barcelona fou Bravo Portillo, un policia molt conegut als music-halls i cases de joc del districte cinquè i del Paral·lel. Bravo Portillo va posar al servei dels *Deutschen* els seus bigotis refilats, el seu bombí, la seva armilla de fantasia, el seu *empaquet*, el seu revòlver, la influència del càrrec i tot el que calgués. Però ni ell ni el seu bigoti abastaven prou. Calien col·laboradors. Es tractava, tanmateix, d'una feina delicada. I anà a cercar-los al lloc més aristocràtic de Barcelona, al districte cinquè; d'aquest, el carrer que ve a ésser el Passeig de Gràcia del districte: el carrer de l'Arc del Teatre. D'aquest carrer, l'edifici més sumptuós que trobà: una taverna, barrejada de soterrani, anomenada Le Chantecleer, que avui ja no existeix, i que era aleshores el refugi habitual d'una nodrida colla d'aristòcrates que havien anat a menys i es veien obligats a practicar, per bé que incidentalment, oficis com els següents: l'un era rebentapisos, l'altre descuidar, l'altre, que per cert tenia bons sentiments, anava al moll i així que veia un cavall i un carro carregat de cotó, s'enternia i li alleugeria poc o molt la càrrega; el quart, havia agafat la mania de punxar panxes i, és clar, per tal de justificar-la, no tenia cap més remei que apoderar-se de la moneda que trobava a les butxaques del punxat; el de més enllà s'enfilava als tramvies i es trobava, sense adonar-se'n, amb una cartera a les mans. Tots ells, però, eren honorables, desgraciats, víctimes de les injustícies de la societat. Bravo Portillo acordà redimir-los. Ells foren, en efecte, els seus primers col·laboradors. Col·laboraren tant, que ja no es separaren fins a la mort d'aquell. Primerament, en la forma següent. Tenien cura d'avisar als mitjans de comunicació de vaixells que calia torpedinar; simulaven desembarcs de contraband a les roques de Montgat, per tal d'atraure la presència dels carrabiners vers aquells llocs, mentre el proveïment del submarí es realitzava a l'altre extrem de platja, pels volts de can Cros. Si convenia, atemptaven contra d'un patró rebec que no volia deixar de fabricar municions pels aliats. L'atemptat que costà la vida a En Barret fou un d'ells. I durant la guerra, a Barcelona n'hi havia moltíssims de Barrets, la major part dels quals van haver de rebre, de dret o d'esquintilles, els esquitos de la guerra en forma de trets. Quan els venia a tomb, als d'aquella colla reclutada pel famós Bravo, no tenien inconvenient a esmerçar un parell d'horetes i entrar en una sala de joc a apoderar-se de la moneda escampada damunt la taula. Però això era, al capdavant, un divertiment. Apagades de llums, corre-disses, trencament de vidres; res més. Els desperfectes, a càrrec de l'amo. La impunitat d'una feina comportava la impunitat de l'altra.

L'assassinat del patró Barret és un atemptat típic, exemplar de l'època. De semblants en caigueren uns quants més.

Una curiosa circumstància va permetre poder donar a aquell atemptat un sèc extremista. Fou que poc abans de l'atemptat els obrers de la fàbrica s'havien declarat en vaga — i l'havien perduda — per negar-se a fabricar municions pels aliats. L'atemptat fou interpretat com una venjança. Justament era el que calia. L'afar d'espionatge quedava perfectament dissimulat sota una capa d'extremisme. D'aquell moment endavant tots els atemptats que es realitzaren foren atribuïts als clàssics *elementos subversivos*. Mentrestant, per sota d'aquests *elementos*, i ben a la quietat, circulava un riu d'or, de benzina i de contraban.

L'espionatge fou, certament, un entrenament magnífic i preliminar del que va venir després. En produir-se el pistolisme autèntic la *mise au point* d'aquells homes era, realment, una cosa perfecta.

Durant l'època de l'espionatge es practicà sovint el que se'n podria dir *chantage* pel procediment de l'atemptat. Hom feia arribar a un patró l'avis que atemptarien contra seu i li demanaven una quantitat de moneda per tal d'evitar-ho. Si la donava, l'atemptat no es realitzava. Si feia l'orni es veia empaïtat, a trets. El mateix que s'oferia a evitar-lo era el que cuidava d'executar-lo. El baró de Koenig fou un especialista acreditat en afers d'aquest ordre. L'atemptat contra En Graupera es pot incloure en els d'aquesta categoria.

D'aquell baró, que era un noble de la perilla, se'n podrien dir moltes coses. Era tot un tipus, amb més fons que un pou de pagès. Hom ha dit d'ell que va actuar al servei de l'extremisme. Potser sí. Jo, personalment, crec que aquell individu va actuar únicament al servei d'ell mateix procurant treure diners d'allà on podia. Segur, segur, després de la mort de Bravo Portillo, actuà a les ordres de l'Arlequí. Situeu-lo, doncs, en el lloc de confident i de pistolier i no us errareu de gaire.

Poc després de l'atemptat contra En Graupera, va caure mort En Josep Saba-

ter (a) el Tero, president del Sindicat del Ram de l'Aigua. Amb aquest atemptat és quan comença el pistolisme autèntic. El Tero era un militant significat de l'obrerisme. La seva mort fou el començament d'una ofensiva desfeta contra els elements extremistes, durant la qual havien de caure el Noi del Sucre, En Lairer, En Boal, En Pestaña — contra d'aquest hom atemptat tres vegades — i tants d'altres. En caure el Tero el pistolisme ja es trobava orga-

Bravo Portillo

nitzat. La seva mort tanca amb pany i clau el període de pistolisme d'espionatge i obre el període de pistolisme social.

L'assassinat del Tero fou realitzat en unes circumstàncies que val la pena de relatar. Hom anà a cercar-lo a la nit a casa seva. El trobaren dormint; el despertaren, i li ordenaren que es vestís encarrant-li les pistoles. El conduïren a l'auto. El portaren fins a Montcada i en ésser davant de la Torre del Baró, el mataren i el deixaren estès al mig de la carretera. Els ocupants de l'auto retornaren a Barcelona. El que comandava la colla era Bravo Portillo; acompanyat del tinent Hernández, destituït quan Sánchez Guerra va fer dimirir Martínez Ando de governador civil; l'hereu d'una casa que llavors construïa automòbils i els companys Rubio, Mallorquí i el Viejo.

El vigilant del carrer on vivia el Tero va donar compte del fet a l'Ulled, aleshores advocat del Sindicat Unió. L'Ulled denuncià el fet a la policia. No en trigà res. El denuncià als Mossos de l'Esquadra, i aquests aconseguiren detenir el Viejo. Emprisonat i processat, fou condemnat a set anys de presó. Se'n va sortir amb un, gràcies a l'Anido.

L'atemptat que es realitzà temps després contra el l'Ulled fou la resposta als treballs que va realitzar per a descobrir els autors de l'atemptat contra el Tero.

El Viejo era un familiar del presidi. El Mallorquí vivia de les dones i es dedicava al negoci de la tracta de blanques. El Rubio procedia del barri xinès. Tres persones d'una moralitat immaculada. Amb aquestes tres persones i d'altres que després s'hi ajuntaren i que pel sol fet de poder resistir el contacte amb elles ja demostraren posseir una moralitat per l'estil, hom volia aconseguir la pacificació del país.

El Viejo, després de cosir, a força de *sablassos*, la Patronal, fou col·locat com a infermer a l'Hospital de la Santa Creu. Ara ven ampolles d'aigua de Colònia, fabricades per ell mateix, al preu mòdic de dues pessetes, pels Encants Vells i per la Barceloneta. Va fet un miserable. El Mallorquí va haver de fugir a Amèrica. Dalt del vaixell, per tal de fer boca, li travessaren el ventre al fort d'una discussió un xic alcorada. Hom diu que va morir de mala mort. Del Rubio no se'n sap res.

Amb el temps calgué ampliar el personal i hom en reclutà en abundància, tot ell procedent dels sectors més tèrbols de la societat. Però les característiques foren sempre les mateixes. Els que hi entraren s'hagueren d'amotollar a les normes establertes.

S'acabà el pistolisme en implantar-se la dictadura per la senzilla raó que a aquesta li convenia acabar-lo. Calia donar una sensació d'autoritat. Els elements que la implantaren coneixien força bé els que constituïen el pistolisme, dels quals s'havien servit a bastament. Comptaven, per altra part, amb mitjans sobrats per aconseguir-ho. Un dels que va ésser utilitzat amb resultats excel·lents fou el de les col·locacions ben retribuïdes. No us estranyés, doncs, gens ni mica, de veure entrar, la pistola fumant encara, en un despatx de Telèfons o a la secretaria d'un Ajuntament de poble, un d'aquells homes que, mesos abans, s'amagava a dins d'una escleta esperant la víctima destinada al sacrifici.

Heus ací explicada, a grans trets, la línia seguida pel terrorisme barceloní. Cal encara completar-la amb uns quants detalls, per tal de donar una idea clara del que fou aquella tragèdia oprobiosa.

JAUME PASSARELL

ABRICS

- Abrie reclam. a 45 pessetes
- Abrie xeviot novetat. . . » 90 »
- Abrie xeviot extra. . . » 125 »
- Abrie Austràlia superior. » 150 »
- Abrie esport folro gamusa » 175 »

La millor col·lecció d'abrics fets com els a mida

F. VEHILS VIDAL

7, Plaça Universitat, 7

L'APERITIV

La calefacció i les idees. — Una de les coses que influïxen més sobre la manera de veure el món i les gales i les ànimes de la gent, és la temperatura. Amb la temperatura es creen els colors, les dimensions i la consistència de les imatges. Els que tenim necessitat d'escriure i anar comentant el que passa, ens anem guarnint el cervell amb les robes, els sospirs i els estornuts de la temporada. Ara fa encara quatre dies que ens penjaven davant dels ulls les imatges estivals i la tibia dolçor de la temperatura. En un comentari polític o en una apreciació de caràcter moral o de caràcter esportiu, fatalment anava a parar a la punta de la nostra ploma un arabesc de platges, de pijames i de tardes colorides de menta i de llibertat. Encara que el paper s'anés tornant negre de tinta, al compàs d'un soroll de màquines i d'un tuf d'impremta, la temperatura del nostre nas encara creava papallones i copetes glaçades dintre d'un amable estiu de Sant Martí, velat només per una cua de pluja inofensiva i tornassolada. No ens havíem avesat dels records de l'estiu, i si ens posàvem a l'esquena un abric primet, era només per una certa vanitat de mosqueter que ens deu venir d'un robesavi fatxenda.

Ara però ens trobem que la temperatura ha baixat, que les pluges comencen a crear un fang impressionant i que l'asfalt agafa aquella delicadesa de pell de foca en la qual es reflecteixen tan bé les cues de guineu i els pòmuls positivament refredats. Això passa als carrers, però només es veu d'una manera clara i dolorosa en els interiors de la gent que té d'escriure i que no té més remei que presentar un cabasset d'idees bones o dolentes a la bona voluntat del lector. I és que en els cercles, en les redaccions i en els pisos, els primers freds sempre ens atrapen desprevinguts, com que en aquest país no tenim mines de carbó i a més a més fem constar que el nostre clima és un pa de pessic, resulta que abans no ens decidim a engegar calorífers, ens passem dues setmanes tràgiques, en les quals les idees tremolen, estornuden i protesten. Les idees viuen sense un ambient amable, sense confort de cap mena. Tot el panorama i la imatgeria estival ja no ens serveixen per aplicar-les a la política, a les grans banderades i a les grans filantropies actuals. Seria un sarcasme contra el fred que ens pujés esquena amunt com un gat implacable. És en aquest moment precis de l'any que els escriptors divaguen, que les insubornables maltes intencions que tothom porta arrapades a la medulla surten a la ploma de l'escriptor d'una manera més destacadada i més guinyolesca. És un mal pas que tots hem de passar; en els cercles protestem una mica perquè les juntes directives no engeguen la calefacció, i el mateix fem a casa nostra i en les redaccions.

Un cop passat el moment de les bronquitis miserables que van a topar dins d'un aire ple de ganivets, quan la calefacció ja rutlla com Déu mana, les idees s'entonen, agafen una flonjor de guant de Suècia, i gràcies a la calor del cos es pot produir una imatgeria hivernal plena del pel d'aquestes bèsties caríssimes, que sempre fan un tuf de film documental soviètic i que les dones procuren perfumar de la manera més excitant per corgolar-les al damunt d'unes perles falses.

Sense la calefacció no hi ha manera d'escriure res que tingui una punta d'humanitat, sense la calefacció les idees s'amaguen en els recons més poc presents dels cervells amb un aire mig avergonyit i mig escandalós de criatures despullades. Si un no es veu obligat a escriure, si es veu amb cor de jugar al golf o d'anar a la caça dels últims rovellons, aquests dies sense carbó mineral o sense petroli encara poden oferir la tibiït opulenta d'un amor que s'acaba. Jo recomano als escriptors que per poc que puguin, mentre no faci fred de debò i les coses no rutllen com han de rutllar, deixin la ploma, i si han d'escriure un pamflet o si han de fer viure en uns versos rosats el braç obsessionat d'una senyora qualsevol, que esperin una quinzena de dies o esperin el que sigui fins que tota la bacteriologia del pensament trobi una temperatura justa i adequada per poder respirar amb la mala fe necessària.

Això és el que aconsello, i m'aconsello a mi en l'aperitiu d'aquesta terrassa, plena de llavis que tremolen, havent d'aguantar el punt sota un impermeable insuficient i gaudint aquest asfalt de novembre que no acaba d'ésser ben bé un asfalt prou lúric per les tombarelles i les patinades i les reliscades sentimentals.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

URODONAL

neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.

DR. A. PI SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ON S'ES LOCALITZA EL REUMA

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

J. R. OCA

EL JOIER DE LES CREACIONS EXCEPCIONALS
Rambla del Centre, 33 • Passatge de Bacardí, 2

PER QUE ES MODIFICA LA LLEI BANCARIA

El règim del Banc d'Espanya

El projecte de modificació de la Llei d'Ordenació Bancària, en la part que fa referència al Banc d'Espanya, ha causat una mena d'astorament en aquelles persones que, per no estar molt al corrent de la influència que el Banc pot exercir damunt les vicissituds monetàries i per compartir la consideració general de què gaudeix aquella institució—que si no barrejés les funcions de caràcter públic amb altres de caràcter privat es transformaria gairebé en veneració

paritat teòrica respecte de l'or. Espanya fou, en els darrers temps de la guerra, el país que tingué la moneda més alta i, en canvi, avui és el país no belligerant que la té més depreciada. Hi ha la guerreta del Marroc, hi ha les disbauxes de la dictadura amb l'augment formidable del Deute públic i consegüentment un desnivell creixent dels pressupostos, però això no esborra la responsabilitat del Banc, les faltes més grans del qual han estat:

L'edifici del Banc d'Espanya a Madrid

com la que professen els anglesos per al seu Banc d'emissió, «the old lady of Threadneedle Street», s'ho han pres com un atac desconsiderat i de funestes conseqüències forjat pel senyor Prieto contra un organisme que és el puntal més ferm de l'economia espanyola.

La por que el Banc d'Espanya té a tota mena de reformes, la resistència que ha oposat sempre als ministres de Finances que tenen iniciatives i la suggestió que ha operat damunt els altres, l'han fet arribar a creure en la pròpia intangibilitat. El fet d'haver-se sortit gairebé sempre amb la seva mentre Espanya progressava i el Banc es feia gran i esdevenia una de les entitats del seu gènere més poderoses l'han convençut que ell tenia raó i que els innovadors eren uns illuts o uns enemics de la seva prosperitat, gairebé consubstancial amb la del país. D'aquesta manera la conducta del Banc s'ha conformat sempre a uns vells postulats, esdevinguts falsos per la variació de les circumstàncies, tancant sempre els ulls a tota cosa que pogués contrariar-los.

La riquesa del país, tot i augmentar durant els darrers cinquanta anys d'una manera considerable, no ho ha fet en la mateixa proporció que la del Banc—parlem del volum de la riquesa, no de la seva circulació—i ens trobem, en canvi, amb la vergonya que en aquest darrer mig segle no ens ha estat possible tenir una moneda estable com tots els altres països civilitzats. I és veritablement paradoxal que un Banc, la funció principal del qual ha d'ésser vetllar per l'estabilitat del signe monetari, hagi anat transformant-se en un poderós organisme, una mena d'Estat dintre l'Estat, que disposa dels ressorts del crèdit i d'una reserva d'or excessiva, si considerem les possibilitats econòmiques del país, mentre la pesseta patia una debilitat crònica, travessada de períodes febrils d'alça i baixa gairebé sempre per dessota del nivell de la

Primera. Creure que l'augment dels bitllets en circulació significa sempre augment de prosperitat, ignorant, per tant, el que vol dir inflació i deflació monetàries.

Segona. Creure que la reserva d'or, tot i que no tingués obligació de lliurar-ne ni una engruna, era una garantia contra la inflació i que servia a sanejar tota operació d'augment dels bitllets en circulació.

Tercera. Donar excessives facilitats per la pignoració de valors de l'Estat.

Quarta. Defensar el criteri que l'or era de propietat exclusiva del Banc.

Cinquena. Mantenir gairebé invariats el tipus del descompte.

Amb aquests postulats el Banc podria mantenir la seva prosperitat paral·lelament a la del país en règim monetari normal de patró-or, però quan aquest fa cinquanta anys que no existeix a Espanya, calia estar més al corrent de la realitat econòmica i dels ensenyaments més moderns de la ciència de l'Economia.

Allargaria massa aquest article entrar a examinar com el projecte de llei obliga el Banc a modificar la seva conducta en aquests extrems assenyalats, però sí podem dir que hi ha tres articles—els segon, quart i onzè—que fixen les normes que s'han de seguir quan es pensi establir el patró-or, establint també el curs forçós dels bitllets i atribuint a l'Estat el sobrant de la reserva d'or revaluada, que el desè dona al ministre una intervenció directa en la fixació del tipus del descompte, que en el sisè se'l fa copartíper en la intervenció del canvi, en el quart s'intenta posar límit a l'emissió de bitllets amb un impost i en el vuitè i el novè s'atribueix a l'Estat una fiscalització directa del funcionament del Banc amb el nomenament de Consellers d'Estat i la inspecció de la comptabilitat.

Aprovaran les Corts íntegrament l'article? El Banc sembla plegar-se sota les amenaces del senyor Prieto, que li ha arribat a dir que si no obeeix en crearia un altre en el termini de sis dies. Cal dir, però, que el Banc té raó en alguna de les objeccions que fa sobre l'aplicabilitat d'alguns extrems del projecte, redactat, segons confessió del ministre, per un economista eminent.

Ens hem limitat a exposar els pecats del Banc i el remei que, en línies generals, hi vol posar el projecte, des d'un punt de vista fredament tècnic. L'Estat ara demana massa perquè el Banc no ha sabut concedir a temps. Per això sembla que cap dels dos té tota la raó, però aquesta és decanta més cap a l'Estat, que en aquesta ocasió representa, per mediació del senyor Prieto (oh, miracle!) els veritables interessos econòmics del país.

JOSEP A. VANDELLOS

Mirant a fora

Les invitacions mal repartides

El mandat presidencial de Hoover expira l'any que ve i per aquesta raó el president dels Estats Units no s'ha pogut comprometre a tornar oficialment la visita a Laval.

Però, si no oficialment, d'una manera oficiosa, és segur que Hoover vindrà a Europa, «de paisà», per dir-ho així.

—Quan faré aquest viatge—ha dit el president dels Estats Units—estaré sotmès a un règim extravagant. Ja m'han fet un centenar d'invitacions a sopar, i cap a dinar.

El comunisme de G. B. S.

D'ençà que ha tornat de Moscou, G. B. Shaw no para de fer propaganda del règim soviètic. Remarquem, de passada, que la seva companya de viatge, lady Astor, ha estat reelegida com a conservadora en les darreres eleccions angleses. Shaw, que no té velleitats electorals, s'accontenta d'escriure articles i de fer discursos, àdhuc per T. S. F.

No fa gaire, davant el micròfon, en dirigi un als nordamericans, aconsellant-los que esquincessin llur constitució i adoptessin la de Moscou. Les rèpliques no han trigat. Edmond Wallace, un universitari americà que coneix la Rússia molt millor que Shaw, ha reprotxat a aquesta la seva ignorància i la seva lleugeresa. L'article deia de G. B. S.: «aquest xarlatan privilegiat de la literatura anglesa».

La frase és dura, però cal reconèixer que Shaw ha fet mèrits perquè la hi diguessin.

Geografia

Als Estats Units, els enemics del senador Borah, president de la Comissió d'Afers Estrangers, es diverteixen amb les pretensions d'aquest a regir el món coneixent la geografia tan poc com la coneix. I sembla que això no és pas una calúnnia de partit, inspirada per les rivalitats polítiques.

Ja fa un cert temps, el novel·lista francès Maurice Larrouy, que acabava de donar la volta al món, tingué ocasió de parlar amb el senador Borah. En el curs de la conversa li explicà que sortint de França, se n'havia anat a l'Indoxina.

—Ah!—feu el senador—. Pel camí, segurament us heu aturat al Congo?

Mussolini teatral

Dos mesos entera, Firmin Gémier i André Mauprey eren rebuts en audiència particular per Mussolini. No es tractava de política, ni de finances, sinó de teatre: Mussolini, en col·laboració amb Forzano, havia escrit una obra per al teatre, la qual ha estat representada a París la setmana passada, segons la traducció de Mauprey.

Aquest, d'acord amb Mussolini, no sols l'ha alleugerida—la representació, seguint l'original, hauria durat quatre hores plenes—, sinó que hi ha afegit un personatge, un ascendent de Chiappe, l'actual prefecte de policia de París.

Els antifeixistes francesos podien esperar, doncs, el més gran rigor de la policia si se'ls acudia d'anar a manifestar-se el dia de l'estrena.

Hitler prefereix les rosses

No es tracta d'una paròdia del cèlebre llibre d'Anita Loos que fa tres o quatre anys obtingué un sorollós èxit. El privilegi de què frueixen les rosses al país de Hitler és d'una altra mena.

En el transcurs del procés contra els autors dels aldarulls antifeixistes, un individu d'una secció d'assalt nacional-socialista ha dit, en la seva declaració:

—Un camarada i jo acabàvem d'agafar una noia i anàvem a tractar-la com cal. Tot d'una ens vàrem adonar que era rossa i la vàrem deixar anar.

Deixant a part l'admiració que aquestes paraules puguin fer sentir envers els hitlerians que necessiten ésser dos per pegar una noia, cal tenir en compte que aquest prejudici sobre el color dels cabells i la raça no té cap base sòlida. El nacionalista professor Günther diu que, per un fenomen que anomena la «desnordització» de la raça, actualment a Alemanya ja només una tercera part de la població femenina és rossa, al contrari dels segles passats, en què la proporció era molt més forta. A Baviera, per exemple, el pèl ros està en extingida minoria. Segons les estadístiques, a Alemanya hi ha uns quaranta milions de persones morenes o de color castany, entre les quals només sis centes mil són israelites.

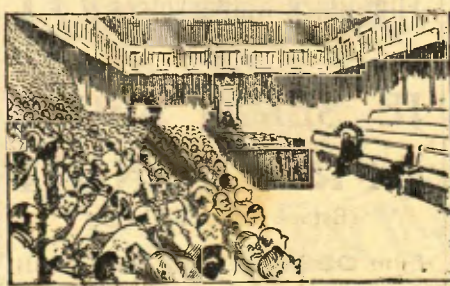
D'altra banda, el mateix Hitler té el pèl negre.

Preparatius

Karl Fürstenberg, el gran financer alemany del qual s'ha festejat recentment el vuitantè aniversari, va saber un dia que el seu caixer s'ha comprat un rocking-chair. Un séc de malícia es dibuixà en el seu front i declarà al seu gendre:

—Em sembla, em sembla que el nostre caixer es prepara per anar-se'n a Amèrica.

La Cambra anglesa

El nou parlament anglès, segons The Daily Mirror: la majoria i l'oposició.

L'EX-EMPERADOR DE XINA A LA MANXÚRIA

Una ombra que reapareix

Ja fa dies que la secció telegràfica dels diaris va plena de noves referents a combats ocorreguts a les terres de la Manxúria, de polèmiques entaulades pels Governos de Xina i del Japó i de notes lliurades per llurs respectives Delegacions a Ginebra.

La monotonia de les incidències del conflicte fa minvar l'atenció del públic i molts dels telegrams que van trametent les agències informatives ja són menyspreats per les redaccions que els reben.

L'ex-emperador de la Xina i la seva muller

Però sobtadament arriben despatxos sensacionals que agulonen l'interès desganat i posen com eix del problema de Manxúria una ombra ja per molts oblidada: Suen Tong, l'ex-emperador de tota la Xina, des tronat en 1912 i convertit en el ciutadà Pu Yi per la República xinesa.

Diu que Pu Yi ha marxat de Tien Tsin cap a Tacu acompanyat d'un destacament japonès per a embarcar en un creuer també nipó, el qual el dugué a Dairén (Port Artur) per a marxar cap a Mukden, on serà proclamat emperador de la Manxúria.

La coronació de Pu Yi seria, si aquestes noves tinguessin confirmació, l'epíleg del cos a cos manxurià en què el Japó sempre ha obrat amb intencions ocultes.

Xina restaria desmembrada i una de les seves regions més riques formaria un Estat independent; és a dir, independent de Xina, perquè vindria a moure's sota el protectorat del Japó.

I, qui sap? Si la Història es repetia, Pu Yi o els seus descendents tornarien a regnar des de Pequín damunt de totes les terres xineses.

Pu Yi o bé Suen Tong té una biografia molt curta però molt accidentada. Va néixer el 8 de febrer de 1906.

Regnava llavors nominalment el seu oncle l'emperador Kuang Siu, nat el 1872, però de fet l'emperadriu Tseu Hi, germana de la mare de Kuang i vídua de l'emperador. Hien Feng, oncle també de Kuang, mort l'any 1861.

L'escriptora francesa Cécile Dubreuilh, que assistí a una recepció imperial el mes de novembre de 1905, remarca l'aspecte de decrepitud i el paper secundari de l'emperador, contrastant amb la joventut vivaçitat i la majestuosa distinció de l'emperadriu de 71 anys, sortida del poble i arribada al solí passant pel concubinatge.

Kuang Siu va morir el 14 de novembre de 1908 i Tseu Hi l'endemà.

Llavors fou proclamat emperador Suen Tong, nat el 8 de febrer de 1906, sota la regència del seu pare el príncep Txuen, germà de l'emperador mort.

La propaganda republicana s'estenia ràpidament i el 12 de febrer de 1912 aparegué un rescripte imperial que deia: «Tenint en compte les tendències de l'època, investim el poble de la sobirania i ens pronunciem a favor d'una forma republicana de Govern constitucional. Volem seguir les passes dels savis antics que esguardaven el tron com l'objecte de la confiança sagrada de la nació».

Plantejada la qüestió del destí de l'ex-emperador de sis anys, s'imposà el bon sentit i s'evità que anés a viure al Japó, en mans del qual hauria estat una arma contra Xina, com sembla que serà ara.

Entre la família imperial i el Govern de la República fou convingut un tractat que disposava en síntesi:

L'emperador conservarà el títol honorífic i un sou anual de quatre milions de dòlars; habitarà lliurement el seu palau de Pequín i el Palau d'Estiu i rebrà una forta quantitat per a finir la construcció de la tomba del seu oncle l'emperador Kuang Siu. A més

la República s'obligava a protegir-li tots els béns personals i pagar els sous de la guàrdia imperial.

Conseqüència d'aquest conveni fou que la mateixa família imperial va invertir Yuan Txi Kai com a President de la República.

Així començaren a Xina els nous temps. Suen Tong, que havia tornat a pendre el nom particular de Pu Yi, visqué sense barrejar-se—o sense que la seva família es barrejés en nom seu—en les coses de l'Estat fins l'any 1917, en què el ciutadà Pu Yi tornà a ésser per dotze dies l'emperador Suen Tong.

En una de les incidències de les lluites de cabdillatge desencadenades pels «Senyors de la Guerra», un d'ells, el general Txang Hin, es féu amo de Pequín i restaurà l'imperi, en benefici de Pu Yi, el qual llavors ja tenia onze anys.

Però els generals Tzan Kun i Tuan Txi Tu entraren a Pequín i Suen Tong abdicà novament i tornà a ésser el ciutadà Pu Yi, vivint completament retirat al Palau de Pequín.

L'any 1922 es va casar i, ben diferent dels seus avantpassats, no prengué sinó una concubina.

La cortesia xinesa el posava a cobert de tota irreverència del seus ex-súbdits i sovint va rebre la visita del President de la República.

A primers de novembre de 1924, el general Feng Yu Siang va expulsar de Pequín el jove emperador, el qual després d'algunes peripecies va refugiar-se a la concessió japonesa de Tien Tsin, on va ocupar una villa, en la qual rebia honor d'una Cort modesta. Els quatre milions de dòlars s'havien tornat fum i els béns personals havien minvat molt, ço que facilitava les mires japoneses d'aprofitar l'empar que concedien a Pu Yi per a les seves ambicions territorials.

Segons expliquen els que l'han tractat, Pu Yu no és home d'empreses guerreres. Senzill, estudiós, amant de les flors i de la música; no tindria res d'estrany que els japonesos, enduts per la cobejança dels «plans» de Manxúria a la qual els empeny l'excés de població, haguessin explotat la inexperiència joventutosa i la pusillanimitat del seu protegit, per a obligar-lo a marxar a Mukden i llançar-se a una aventura perillosa.

Hi ha antecedents que apunten la versemblança de les suposicions, encara que a Tòkiu diguin que no saben res del viatge de l'ex-emperador. Els japonesos cobegen la Manxúria i fan valer com a títol de propietat la batalla de Mukden durant la qual moriren 87.000 russos i 67.000 japonesos. Per altra part, sempre han impedit que Manxúria seguís el moviment nacionalista xinès i, ara, sota pretext de guardar ferrovies i ponts, han afermat el peu a diversos llocs del territori manxurià.

En aquest desig, un home irresolut com Pu Yi podrà servir-los d'instrument. Bo és recordar que la dinastia Thing és manxurià i ocupava el solí xinès des de mitjans del segle XVII en què el darrer Ming, per a sotmetre les províncies revoltades, cridà el rei de Manxúria Txiunti Ti, el qual correngué a esclafar les revoltes, però destronà el que l'havia cridat i el substituï, fundant la dinastia Thing, sempre tinguda per estrangera a la Xina autèntica.

No trigarem gaire a saber el que hi ha de veritable en aquestes informacions, i, en cas d'ésser un fet la proclamació de Pu Yi com emperador de Manxúria exponent de les cobejances japoneses, ja podem pronosticar derivacions fecundes en la política dels grocs i perilloses en la intranquil·litat d'un món encara no refet de les ferides de la Gran Guerra.

MIQUEL CAPDEVILA

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

Feu fer els vostres gravats a

Fotogravats Exprés

IGUALADA, 6 (Gràcia)

Telèfon 76935

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

NO US PREOCUPEU MÉS

per l'embalatge, acondicionament i tramesa de la vostra propaganda d'acabament i principi d'any.

MISSATGERIES BARCELONA

us farà aquests serveis bé i ràpidament per a tot Espanya i estranger. Consulteu a PELAI, 62, 1.ª, 1.ª, Telèfon 10014 (damunt l'Estateta de Correus).

Servei diari a la Central de Correus per a la imposició de tota mena d'impresos, mostres, etc., etc.

ES PASSA A DOMICILI

EL CINEMA

ESTRENES I REESTRENES

De G. Méliès a W. de Mille

Decididament hem de convenir tots plegats que l'espectacle cinematogràfic coneix actualment una profunda crisi. Hi ha setmanes en les quals es fa difícil trobar alguna estrena que demani un comentari; cal cercar amb paciència i considerar-se afortunat si per fi es troba amb un film com és ara *Flor de passió*, de William de Mille. Però abans de parlar d'aquest film, i en atenció a l'espectacle depriment que ofe-

en fugí com de la pesta. Si tot veient els seus films presentiu la satisfacció de l'home que gràcies al cinema soluciona els més intrincats problemes de la posta en escena i de l'escenografia, hem de convenir que no el guia, tot i això, una vocació teatral, sinó que el que l'inspira és l'esperit del cinema, tractant ja aleshores de crear una pantomima original.

El cinema, avui dedicat quasi exclusiva-

«Flor de passió», de W. de Mille

reix el panorama actual dels nostres cinemes, sembla que en serà permès de parlar un moment de Georges Méliès, inventor del cinema, la figura del qual passa al primer terme de l'actualitat per la circumstància de reprendre's demà en sessió Studio Cines dos dels seus vells films: *Els quatre cents cops del diable* i *Un viatge a la Lluna*.

Méliès comença a filmar films de gran envergadura, és a dir, de més de vint metres de llargària, cap allí l'any 1895. Méliès inventa aleshores quasi tots els trucs pròpiament cinematogràfics. Ell mateix ha explicat com una distracció involuntària li revela la sobreimpressió i també com cada nou truc li permet idear un assumpte inèdit a filmar.

En les seves mans el cinema és més aviat un instrument de prestidigitació. Té tot seguit la intuïció que els recursos del cinema són sobretot fructuosos en l'exposició del món fantàstic, dels esdeveniments inversemblants i sostingut per un esperit ple de fantasia i d'humor, per un decorativisme ingenu i fort ensens, filma històries de màgia, de diables, excursions interplanetàries, fent ballar el sol i les estrelles, poblant el cel amb una humanitat mítica i fent passejar els seus herois entre els núvols i sobre els cràters en erupció.

Méliès veié tot seguit que el gran perill pel cinema naixent era el teatre; per això

ment a les històries psicològiques i a l'evocació dels grans espectacles de la vida, sembla renegar aquests orígens. La bona època del cinema alemany s'hi relligava directament. És la literatura fantàstica, l'exploració d'una existència miraculosa.

Després de tants anys d'evolució, ens trobem avui davant d'un film com *Flor de passió*, amb tots els defectes del moment històric. La confluència no sempre ben resolta del cinema original i del diàleg més o menys inspirat. Amb tot, un film que si tècnicament no interessa i no aporta res que no sigui vist i revist, presenta en canvi una història accidentada, recalcada damunt d'una bona psicologia.

Un home entre dues dones — l'eterna qüestió, és veritat —, però resolta amb tocs de gran sensibilitat. Un film on Lewis Stone i Zasu Pitts tenen rols secundaris. On reveiem Charles Bickford, que descobrim en *Dinamita*. Bones escenes domèstiques, moments impressionants dintre llur prosaisme absent d'estilització. Les persones abandonades a llur egoisme monstruós, a llurs incongruències temperamentals.

Encara que la propaganda del film deia que es tractava d'una obra que transcendia de tot convencionalisme i moral, en el fons es tracta d'una obra perfectament prudent, amb la conclusió de consuetud.

J. PALAU

PANORAMA

BIOGRAFIES FALSES. — Les úniques biografies que ens interessin són les biografies falses; i precisament per tot allò que puguin tenir de falsedat. Ens deixa decebuts la veritat, sempre. Ara hom ha pogut llegir les Memòries de la joventut de Greta Garbo; el diari íntim de Clara Bow. Són d'una vulgaritat espantosa. Itineraris vitals plens de materialitat ridícula.

En canvi, deixeu parlar els poetes. Feu que César Arconada us doni vida a una Greta Garbo que ens desvetllarà la que tots portem arxivada a l'esperit. Feu que Philippe Soupault us dibuixi l'esperit de Chaplin, tot i refent-lo de cap i de nou.

La poesia té una missió a realitzar dins de la literatura cinematogràfica. Té la missió d'assassinar gaselles de publicitat. Aquestes gaselles on s'explica la quantitat de sabates que té Pola Negri, el sou de Gary Cooper, el vestuari de Joan Crawford, la vida amorosa de Chevalier i les aventures dels altres desenfeïnats.

Fem un esforç per exaltar la Mentida per damunt de tot. La Mentida: Veritat Lítica Perfecta.

CHAPLIN ES UNA DESCOBERTA DELS POETES, deiem, subratllant una frase de Jean Cocteau. Potser és per aquesta circumstància que els escriptors són els que, en un moment donat, el combaten més vivament.

Ara fa dotze anys que Pierre-Albert Birot prologava el seu llibre *Cinéma* amb un to pamfletari contra l'autor de *La fallera de l'or*. «Tots els que estudien el cinema, diu, glorifiquen Chaplin i els films americans. ...Chaplin, en efecte, ha transportat a la pantalla les clowneries del circ... però el circ és el circ i el cinema és el cinema.»

Acaba dient que la importància atorgada a Chaplin és un producte relatiu: «Si Chaplin sembla lluminós és perquè es mou en l'obscuritat». Tot això en 1919. Després s'ha vist que Pierre-Albert Birot no tenia raó.

Després s'ha vist que hi havia una intuïció genial en el seu retorn a la humanitat sentimental eterna. — D. P.

El film en color

Fins ara, totes les proves de films en color no han estat gaire satisfactòries. Raó de més, doncs, perquè els recercadors es dediquin a solucionar els múltiples problemes que presenta l'assumpte. Tot sovint, en efecte, les revistes cinematogràfiques i les científiques donen notícies de noves temptatives en aquest sentit, però de dubtosos resultats pràctics.

La darrera, per ara, és la de l'enginyer milanès Gualtierotti, remarcable, llegim, per la seva simplicitat tant com pels seus resultats. El seu mètode es basa sobre un principi físic i no sobre un procés químic: l'aparell de presa de vistes està dotat de dos filtres que descomponen tots els colors en dues fotografies juxtaposades i simultànies. L'aparell de projecció està proveït de dos altres filtres similars, que recomponen els colors sobre la pantalla, amb una fidelitat absoluta.

El negatiu pot servir per treure'n tantes còpies com calgui. El realisme dels tons obtinguts és remarcable, segons sembla, ja que el nou procediment no tan sols dona els colors vius, sinó ahhuc els matisos més delicats del blanc.

UN GRAN FILM RUS

«La Terra», de Dovjenko

Es per mi extraordinàriament difícil parlar en un article breu d'un film tan extraordinari com és *La Terra*; prego doncs al lector que vulgui excusar la lleugeresa i les llacunes d'aquest comentari sobre un film tan compacte i profund com aquesta obra de Dovjenko.

Un film destinat a fomentar les cooperatives agrícoles i els nous mitjans de conreu. Poble essencialment agrícola, a Rússia

una solidaritat entre la terra i els homes que la trepitgen.

El sentit utilitari no ha malmès la visió de l'artista i aquella actitud de regregrament no evita la contemplació gratuïta de l'espectacle. Dovjenko s'estasia davant la bellesa plàstica de les pomes que el vent gronxa amb una gràcia adorable, dels camps de blat que s'estenen fins a perdre's de vista i de l'emoció de la pluja sota l'acció de

«La Terra», de Dovjenko

l'èxit del sovietisme és un problema agrícola. *La línia general, La Terra, La lluita per la terra* són films destinats a la propaganda a favor de la introducció de les màquines en els camps. «Ajunteu-vos, adquiriu un tractor i la terra us centuplicarà els seus fruits», és el lema d'aquestes obres.

El film oposa els vells solidaritzats a llurs bous, la falç a la mà, que signifiquen la rutina, als joves oberts a la tècnica i a l'esperit progressiu. Oposició relligada d'una manera magistral al ritme global de la vida. Els que se'n van i els que vénen, la mort i la naixença. Aquesta alternança sembla obsessionar l'autor. El vell morint damunt d'un jac de peres, de peres que ja en estat agònic tasta per darrer cop, mentre al seu redós els nens, que signifiquen la nova generació, amb la fruita juguen entre ells i després, més impressionant encara, mentre conduïxen l'heroi a la fossa que els girassols mig marçits semblen acomiadar, veïem com una dona en mig dels dolors del part dona al món una criatura.

Aquest film és una magnífica elegia a la natura, no pas a la natura com a espectacle, per bé que la terra en aquest film constitueixi un magnífic espectacle, sinó de la terra com a fecundadora d'aquells fruits que són la menja de l'home. És la natura sentida amb commoció dionisíaca, amb una exaltació quasi mística que transparenta una actitud de regregrament. El film marca

la qual tot el paisatge sofreix una metamorfosis. L'autor s'entreté — amb quina complaença! — davant de tot això i no cal parlar aquí de lentitud, per tal com les imatges us agafen amb prou força perquè només llur moviment us importi. El vostre esperit marxa a remolc del ritme visual. La mort del xicot que ha fet la propaganda del tractor assoleix tota una significació simbòlica. És la consagració amb la sang d'una nova etapa que comença. A l'entorn del cadàver no calen les discussions; per això vells i joves s'apleguen units per un mateix anhel. El sacrifici d'un els uneix a tots. És endebades que el fratricida s'acusa a grans crits: *Sóc jo qui l'ha matat, mateu-me ara a mi!* La gent és sorda a aquests crits. No els interessa mirar enrera, no els interessa la destrucció, signifiquen ells la nova generació creadora. Tots aixequen la testa enlaire i comprenen com el món està orientat vers la llum. Una esperança suprema els anima i el ritme de la vida els reprèn. El vent torna a vincular les espigues, mentre la pluja cau damunt del gran clos de la terra.

Tot és a dir sobre els mitjans amb els quals l'autor ha construït el seu film. Fotografia meravellosa, fragments d'una emoció indescriptible, com per exemple, les escenes de l'arribada del tractor al poble i l'evocació de totes les manipulacions successives de l'elaboració del pa. Un film sobretot original, personalíssim. Res de la violència que hem vist en obres anteriors, però sí mitjans d'expressió més subtils i un pensament sempre elevat.

JOSEP PALAU

KURSAAL

Un film de

DAVID W. GRIFFITH

Abraham Lincoln

La vida del gloriós president dels Estats Units

per

WALTER HUSTON
i UNA MERKEL

Producció d'ELS ARTISTES ASSOCIATS

CAPITOL

LUPE VELEZ

amb JOHN HOLLAND i JEAN
HERSHOLT en la producció de
HENRY KING

El Port infernal

CANÇONS EN ESPANYOL

Un altre film de

“Els Artistes Associats”

Coliseum

Gran èxit diari de la comèdia musical d'ambient frívol

per
Roseta Moreno
i
Robert Rey

Cançons, atreviment, alegria...

Es un film “Paramount”

La presentació personal de ROSETA MORENO, protagonista del film que delecta al públic amb les seves danses, constitueix la nota d'actualitat barcelonina i l'èxit més gran registrat fins avui

“Studio Cines”

(KURSAAL)

Demà divendres, dia 20, a les 22,
en sessió única

“SHORTS”

El film curt en el cinema actual!

DUES PRODUCCIONS 1896

Le Voyage dans la Lune
Les 400 coups du diable

(de Leo Méliès)

Un film de A. Dovchenko

“LA TIERRA”

Producció Wulfn-Kiew

Localitats sens augment al Kursaal, de 5 a 7

LIDO CINE

(APARELLS WESTERN ELECTRIC)

AVUI

Dolly Macht Kaniere

(NINA)

Film Block-Rabinowitsch U. F. A.

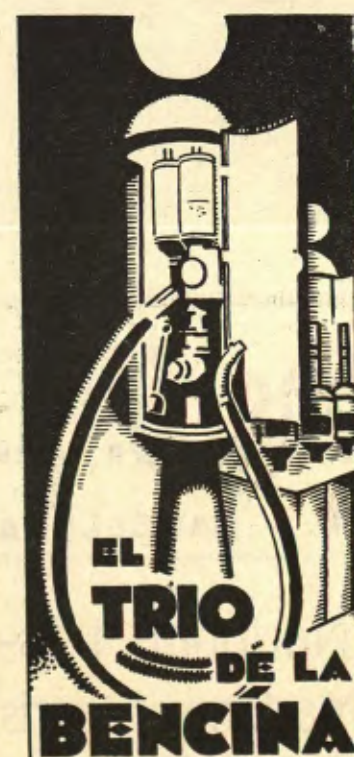
JE SERAI SEULE APRÈS MINUIT

(Estaré sola a mitja nit)

Film OSSO de J. de Baronceill
distribuit per ATLANTIC Films

Una opereta de gran èxit al

FANTÁSIO

per la deliciosa parella

LILIAN HARVEY
i HENRY GARAT

Un film pels que són joves,
pels que es conserven joves,
pels que volen ésser novament oves

Ja ho sabeu...

—que en la còpia de *Le Million* presentada a Barcelona els subtítols castellans són intolerables? Hom arriba a traduir *artista* per *pintamonas*.

—que hom diu que *El Presidi*, el film tan celebrat, és un plagiat d'un film soviètic que Studio Cines presentarà aviat.

—que Tisse ha fet un film que combat l'avortament, amb el títol de *Maternitat* i que Palestra vol exhibir-lo amb rètols catalans a Barcelona?

JEANETTE Mac DONALD

L'ÚNICA!

amb

Victor Mc Laglen

EL MILLOR!

en la graciosíssima comèdia

Por un par de pijamas

Film parlant “FOX”

al

FÈMINA

EL TEATRE

LES ESTRENES

Josep Maria de Sagarra, La Priora del Roser (Teatre Novetats)

Hi ha dues actituds davant del públic. La d'aquell qui cerca d'imposar, íntegrament, la seva veritat a l'espectador o la que emmotlla aquesta veritat al costum o a l'esperit d'aquell qui l'escolta. Aquesta distinció, que és eterna, ha creat dues categories d'art: art aristocràtic o minoritari, i art democràtic o popular. El teatre és un gènere particularment difícil d'elevat a termes de minoria. Té més aviat tendències demagògiques per tal com sent la presència del públic massa pròxima, i massa pròxima la gràcia de l'afalac.

Teatre popular. — En principi, la denominació de teatre popular aplicada al teatre de Josep Maria de Sagarra no inclou pas una atribució pejorativa. Simplement, és un mitjà que el crític té a l'abast per a situar-lo ràpidament, davant del públic i davant d'una tradició que és ben viva en els primers sainers de la Renaixença. Sagarra és, en certa manera, un continuador de Frederic Soler. Hi ha, naturalment, llampes d'imatge violenta que no trobaríem en l'obra d'En Pitarra; jocs poètics d'una indubtable modernitat; però la intenció teatral és la mateixa. L'afalac popular, d'altra banda, té creadors en tota la història del teatre. Lope de Vega, de qui hom diria que Sagarra somia la fluvial inspiració, ja deia aquelles paraules conegudíssimes quan, tot i reconeixent que els clàssics no han d'oblidar-se, assenyalava el públic com a suprema llei:

que pues lo paga, el vulgo, es justo
hablarle en necio para darle gusto.

Amb tan il·lustres precedents hom no pot pas estranyar-se que el teatre de J. M. de Sagarra estigui tot ell bastit de concessions: concessions al dring de la paraula, al consonant fàcil, a l'espectacle truculent, a la moralitat burgesa, al romanticisme més primari, al sentimentalisme més rebregat. Però si la fórmula que ha de salvar la nostra literatura és, com deia justíssimament ell mateix en la seva vibrant conferència a la Catalunya, l'exigència de l'escriptor amb si mateix, a mi em fa l'efecte que J. M. de Sagarra té en compte massa exigències alienes perquè aquesta exigència pròpia li sigui d'eficàcia.

L'element poètic. — Perquè, evidentment, hi ha en Josep Maria de Sagarra un formidable poeta. Els seus primers llibres de versos no ens ho deixen desmentir. És, però, un teatre poètic el de l'autor d'*El mal cadador*? No. A mi m'ha agradat sempre d'establir una clara diferència entre «poesia en el teatre» i «teatre poètic». Aquest darrer pressuposa una projecció total de l'obra — acció, personatges, mots — a un terreny evadit de la realitat. (Recordem el teatre de Kayser o el de Rafael Alberti.) Hi ha però — «poesia en el teatre» — una concepció dramàtica en la qual junt a un ús anecdòtic del vers per a parlar de les coses més banals hi ha moments d'*ària poètica*. És a dir, poesia posada als llavis d'un personatge determinat. És el cas d'un Rostand, d'un Marquina, d'un Sagarra. Aquesta «poesia en el teatre», el nostre autor té facultats per a fer-la amb una magistral habilitat. Hi ha moments en què ateny una indubtable força poètica. Però de seguida, empès per la seva obstinada missió de teatrista popular, torna

al vers purament dringador i sense contingut.

L'acció, doncs, no pot pas captenir-se en un pur terreny poètic, sinó que cau en la realitat anecdòtica a cada pas. Però J. M. de Sagarra enllaça amb una gran habilitat aquests dos elements — el poètic (universal) i l'anecdòtic (particular) — en un gènere mig farsa italiana, mig estampa francesa que ell adorna amb innegable facilitat. L'ac-

Sagarra en 1898

ció del seu teatre té sempre aquell punt de grotesc i de primari dels teatres de marionetes.

La Priora del Roser és una història emplaçada en el segle XVII, per bé que l'acció tingui més de drama d'època romàntica que d'altra cosa. L'escenografia és discreta, hàbil. Potser hi ha un cert anacronisme en el vestit de Frederic de Montclar; però això no té pas cap importància. La Priora del Roser és una monja que practica la caritat damunt les xacres de la vida sense temença i sense por. La Priora del Roser no és com les monges que s'escandalitzen beatament; és una dona humaníssima i audaç; coneix el món com cap altra dona. Ella explica una vegada que en la seva joventut va ésser «una perduda», però no una perduda de per riure, sinó

una perduda de debò.

Això li dona un gran coneixement de les coses. La seva intervenció en l'acció de l'obra consisteix a impossibilitar el matrimoni de Dama Maria, pactat, per conveniència, pel seu pare amb Frederic de Montclar per a casar-la, com Déu mana, amb un fadrinet de la casa, que feia de fuster, i al qual Dama Maria va lliurar-se amb la innocència d'una noia lligada per una vigilància severa i incomprendible. Això dona ocasió al dramaturg per a enfrontar dues concepcions de la vida que són típiques en el seu teatre. La vida com a triomf, com a alegria de la carn i de la sang, com a ambició epicúria dels sentits, i la vida cristiana eixuta i despullada orientada vers la Divinitat. Els personatges de Sagarra són a una banda i l'altra d'aquesta línia. La Mare Priora, que ho comprèn tot, al mig.

Els personatges. — Aquesta distribució inicial dels homes davant la vida fa molt fàcil la distinció de bons i de dolents que també és freqüent en el teatre d'En Sagarra. Els personatges — el galan, el brètol, el cràpula, el pare remugaire, la noia innocent, la vella cridanera, el capità de lladres, l'hostaler, el criat, la minyona... — són d'una deliciosa simplicitat. Dèiem que sentíem la impressió d'un teatre de marionetes, i és cert. Cap complexitat, cap matís, cap plec de psicologia no resta amagat a l'espectador. Són figures fetes d'una peça. De vegades, el dramaturg vol complicar les coses i fa tenir aparences de senyor al poca-vergonya o de mala persona a l'abnegada muller. Però el joc de contrastos és tan innocent que més que una complexitat espiritual els personatges semblen tenir una grotesca careta de farsant.

Aquesta simplicitat, aquesta primària textura dels personatges no pot pas provocar cap conflicte dramàtic interessant. Els contactes són purament epidèrmics. Hom veu d'antuvi que el minyó es casarà amb la donzella i que els dolents faran uns grans escarafalls per a impedir-ho. Escarafalls inútils, car la virtut triomfarà sempre. I triomfarà, en una certa connivència curiosíssima amb la Natura i el lliure albir de cadascú. Però tot fineix d'una manera optimista i feliç i el públic pot treure ben sucoses moralitats de la comèdia.

Jo no sé pas si l'obra de Josep Maria de Sagarra tindrà èxit. Dirigida al gran públic, carregada de trucs escènics per a la galeria, no estalviat cap truculència efectista, bé es mereixerà unes quantes representacions encoratjadores. El seu teatre és un teatre popular, tradicional, ple de fantasia i d'enginy dramàtic. Com a fórmula per al teatre, però, no ens interessa. Respectem la posició teòrica — i pràctica — del nostre amic. Però exigim, per al teatre que renovelli i dignifiqui l'escena nostra, una dignitat i una crítica estricta de la pròpia obra que cerqui valoracions més pures, enllà de l'anecdota i de l'aplaudiment popular.

GUILLERMO DIAZ PLAJA

mama POP
CATALINA BARCELONA

PARÍS-ESPECTACLE

Estampa de music-hall

S'ha dit moltes vegades, i gairebé és inútil repetir-ho, que els francesos, i especialment els parisencs, són la gent més conservadora del món. Un petit cop d'ull als cartells dels espectacles de la gran ciutat us acaba de convèncer de la veritat d'aquella afirmació. Hom diu que és a causa de les forasters, però el cert és que el programa dels teatres es manté invariable durant llargues mesades, el nom dels artistes més populars segueix a les capçaleres dels cartells de llur darrera estada són els

finis a unes edats en les quals gairebé han desaparegut les romanalles d'una passada categoria artística, i les represes assolixen èxits tan esclatants com el que fa uns mesos obté al Mogador *La Vie Parisienne* d'Offenbach. Us fa l'efecte que les innovacions audacioses que de tant en tant hom ofereix a la voracitat dels esnobos són fetes més aviat per quedar bé amb el públic cosmopolita de visitants de París, amants de la sensació i l'extravagància a casa dels altres, que per respondre a una veritable necessitat dels parisencs.

Actualment el públic foraster sembla compost gairebé exclusivament de nordamericans i alemanys. Aquests sobretot envaeixen tots els llocs de diversió amb un afany de barrila i una ingenuïtat embadalida que traeix una vegada més tota l'adoració gelosa i apassionada que senten els teutons envers els seus enemics seculars. I els parisencs, amics del turisme, corresponen amb delicades atencions, com la d'intercalar quadros alemanys — com abans anglesos — en els números de revista, entre el triomf del nu i una cançó *gavroche*.

Els anglesos, després de l'ensorrada de la lliura, s'han eclipsat de París. Els senyals nombrosos llibres *forbidden in England* (prohibits a Anglaterra) que veuen a les llibreries, i que fins i tot són duts a les taules, com aquell gidià *Well of Loneliness* de la senyora Radclyffe Hall.

Ais altres teatres segueixen els èxits centenaris de *Marius*, *Le Sexe Faible*, *Donogoo-Tonka*, etc., i les dansarines cambodgianes, única cosa remarcable de la mediere *Exposició Colonial*, acaben llurs exhibicions sensacionals davant del gran públic bado. I la senyora Mistinguette, sempre en el seu paper d'idol parisenc i de glòria nacional per a l'exportació, presenta revistes luxoses al Casino, en les quals hi ha de tot, des de les seves cames famoses i la seva veu inexistente, a trucs melodramàtics de gran espectacle, a finals apoteòsics i a quadros d'un gust bastant refinat dintre l'ostentació exigida pel públic internacional de Montmartre.

El truc de la *tournee de Paris-la-nuit*, a l'abast de tots els forasters, sempre obté l'èxit dels americans decidits a endinsar-se en els misteris perversos de la nit parisenc i dels alemanys que volen exhibir llurs ganes de fer gresca als cabarets luxosos dels Champs Elysées. Us passegen pels bals-musette, us fan veure Montmartre i Montparnasse, i forneixen un fàcil estrementit d'ordre històric als turistes d'una cultura mitjana en les profunditats del Caveau de

la Terreur, on us canten cançons populars de l'època, matisades amb mordacitats enginyoses dels *chansonniers*. Però el plat fort és la visita al Tabarin. La fama d'aquest music-hall, que féu famós el seu nom fa vint anys, es conserva amb prou prestigi per a impressionar els seus visitants estrangers o simplement provincians. Paul Collin ha decorat fa poc l'ample local amb unes grans pintures àgils i evocadores, en mig de les quals triomfen les mitges de seda

«French Cancan»

negra i la roba interior de la Goulue. No costa gaire d'endevinar que el motiu principal de l'existència del Tabarin és la conservació delicada del *french cancan*. Aquest ball pervers que entusiasma als nostres pares en els balls de disfresses i que fou perpetuat pel bohemí comte de Toulouse-Lautrec, reviu amb una gràcia canalla però depurada de sensualitat a la pista del Tabarin. La irrupció tumultuosa de les vuit ballarines vestides a la moda enfargada de Jane Rival, amb les amples falldilles i els enagos arrissats de farbalans recollits sota la barba, lluint les fines cames d'acer enfundades en les altes mitges negres, és un bell espectacle. I els *grands écarts*, els giravolts, les puntes i els bots àgils, les quadrilles i les exhibicions individuals, mentre l'orquestra ataca els temes desuets i populars de fa quaranta anys, tenen un encís plàstic i al mateix temps ple de ritme i agilitat, que té la gràcia difícil d'ésser molt modern i desvetllar una pila de suggestions preterites. La roba interior de les senyoretas de fa quaranta anys, perdut el seu encís torbador, esdevé decorativa i picant, i el vertiginós moviment d'unes cames que rutilen o d'un peu que s'enlaira amb impetu agafa una vida intensa i actual i compensa de moltes dansarines acrobàtiques, o clàssiques, o flamenques que abans heu hagut de suportar amb tota la vostra paciència, damunt d'aquests escenaris de varietats o d'aquestes pistes de music-hall de tot arreu.

Però s'acaba, entre giravolts desesperats. L'exhibició de les vuit àgils ballarines del cancan, els llums s'encenen, una orquestra argentina toca l'inevitable tango llagrimós i tothom es llença a ballar amb aquell nobilitat i ben sovint inassolible afany de divertir-se que acostumen tenir els feliços concurrents dels cabarets i music-halls, tant aquí com a París, com a qualsevol lloc del món.

RAFAEL TASIS I MARCA

“Tiana's Songs”, encara

Han arribat a la nostra Redacció algunes cartes de lectors que ens demanen una cosa que farem amb molt gust. Aquests amables comunicants — els comunicants, per definició, són sempre amables — desitjarien que es donessin algunes representacions més de la revista amateur *Tiana's Songs*, que amb tant d'èxit fou presentada al teatre Barcelona.

Si ens limitéssim a trametre el prec als organitzadors de l'espectacle estiuenc de Tiana, ja hauríem complert publicant les ratlles anteriors. Però volem fer més. Volem ajuntar la nostra veu a la dels que se'n adrecen per veure si aquesta nota decideix als directores de la revista a donar-ne alguna altra representació.

Per una sèrie de raons que ja exposarem en aquestes mateixes pàgines en ocasió de l'estrena de *Tiana's Songs* a Tiana, aquesta revista d'aficionats representa en el nostre migrat món teatral un cas d'excepció. Existeix a Barcelona un públic que només espera un espectacle de music-hall presentat amb bon gust i intel·ligència per a demostrar tota la seva simpatia. Ens trobem amb el cas d'un públic preparat, pels discos i pel cinema, per apreciar en tot el seu valor un espectacle del dia, viu i colorit, i aquest públic no troba l'empresari ni els autors que li donin el que demana. Aquí, on estem avesats a veure com s'imposen i s'insisteix amb procediments teatrals que arreu del món ja han passat a la història, no hi ha ningú que vulgui fer el negoci de donar el que el públic realment demana. I després diuen que Catalunya és un país de comerciants!

Per aquestes raons, *Tiana's Songs*, que en un altre país no tindria més importància que la d'un passatemps de colònia d'estiu-jants, aquí agafa unes proporcions de llicó, d'exemplaritat, que, segurament, els seus autors no varen ni sospitar.

Si, seria molt d'agrair que es donessin algunes representacions més de *Tiana's Songs*. Ja suposem que això proporcionaria als seus directores i als intèrprets molts mals de cap i conflictes d'organització. Ja suposem que el fet que les actrius i els actors que han fet triomfar la revista amb la seva intel·ligent col·laboració no siguin professionals del teatre, fa molt difícil la seva mobilització per fins que no siguin els estrictes d'un acte de beneficència. Però, malgrat tot, valdria la pena que fessin un nou esforç. Les persones intel·ligents de Barcelona els ho agrairan.

I volem res més bonic que fer contents els amics?

J. M.

Anuncieu a MIRADOR

Teatre Català Romea

COMPANIA VILA-DAVI

Avui dijous tarda, a les 5: La revista per a Infants

LES AVENTURES D'EN TITELLETA

Nit, a un quart d'onze, 57 representació de l'obra definitiva de Josep M. de Sagarra.

L'Hostal de la Glòria

Demà divendres, tarda i nit: L'HOSTAL DE LA GLÒRIA.

El dret d'una mare és superior a tota llei. ¿Què mereix ella: Justícia o Pietat?

MARIA L. de Guevara amb la seva sublim creació

La Mujer X

parlada en castellà
¡Més que la millor pel·lícula, el drama d'una vida!
Film Metro Goldwyn Mayer
SALÓ CATALUNYA

S. A. G. E.

(SELECCIONS JULIO CESAR)

Presenta avui a l'elegant
ROSSELLÓ
CINEMA

un programa aïtament suggestiu i interessant, compost de les super-produccions

Bataclàn

(LA VIDA DELS ARTISTES ENTRE BASTIDORS)

Producció P. D. C. sincronitzada

PRINCIPALS INTÈRPRETS:

EDDIE QUILLAN
LINA BASQUETTE
ROBERT ARMSTRONG

La nit és
nostra

Producció sonora i parlada en castellà. Direcció de CARL FROELINCH. Realitzada per HENRY ROUSSELL. Basada en la cèlebre obra de HENRY KISTEMAACKERS

INTÈRPRETS PRINCIPALS:

MARY-BELL
JEAN MURAT
HENRY ROUSSELL

Avui i tots els dies gran èxit al

Rosselló Cinema

No deixeu de veure aquest programa de cinema sonor

Teatre Català Novetats

GRAN COMPANIA CATALANA

Direcció: C. CAPDEVILA

Avui tarda: ESPECTACLES PER A INFANTS. L'obra que més aplaudeix i més entusiasma a la guixalla

El formidable èxit de Josep M. Folch i Torres, LES ARRACADES DE LA REINA

Preu popular

Nit i cada nit:

El grandíoli èxit del poeta Sagarra

LA PRIORA DEL ROSER

Genial creació de Maria Morera

Es despatxa a Comptaduria

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

URQUINAONA

EXIT DE

Náufragos del Amor

PER

Jeanette Mac Donald

La més agradable de totes les comèdies filmades per la princesa de veu i cabells d'or

Es un film "Paramount"

LES LLETRES

Lletres franceses

«Le style romantique»

Caldrà comptar Vaslav Husarski entre els estètics d'idees originals, capaços d'abastar el conjunt de les obres d'una època tot esprement-ne la seva significació universal. La bona crítica francesa excel·leix a donar a llum el que una escola literària o artística pot aportar de nou al que és humà. Aquest humà — i no s'ha deixat de reptar-ho als seus turiferaris — és tallat sobre el patró de l'home raonable el prototipus del qual és l'home versàtil.

Victor Hugo, per David

N'hi ha de més dolents, que no conceben la individualitat basada en la supremacia de l'esperit. Com a finalitat, aquesta concepció de la perfecció de l'ésser descoratja la crítica. Però no em puc estar de plànyer-me del seu efecte quan aquesta concepció pesa massa sobre els mitjans. Hi ha, en efecte, massa compatriotes meus que tenen aquesta tendència a apartar de les obres de l'home el que ha estat l'obra de l'affectiu. Aquests jutges massa conscients es decanten a suprimir de llur visió panoràmica les obres que n'esbarrien les perspectives linears; les obres que, emanant d'autors massa apassionats, ressalten i fan excepció en el conjunt. Ara, com que creacions d'aquesta mena abunden generalment a l'estranger, el crític arriba a no tenir prou en compte les manifestacions exteriors contemporànies concomitants amb les de França, que, si roman-gueren indiscutiblement en segon pla dintre la novetat espiritual mundial del moviment estudiat, van tenir una influència important sobre la realitat de la vida. És que la passió com a treball de l'esperit sembla sempre suspecta al crític «humà». (Aquesta llacuna, d'altra banda, ha estat sempre provisional. Els autors negligits o ignorats en la vista panoràmica de l'escola o del segle estudiats, han fet, posteriorment, l'objecte d'un treball especial que els atorga una individualitat, però que acusa encara més llur paper accessori.) En suma, el retrat es resumeix en això: que hi ha massa crítiques que oblidem de donar la sincronització de les manifestacions universals de la tendència que els ha interessat. Han deixat de banda produccions sovint criticables, no específicament pròpies de l'època o del credo examinats, però l'anàlisi de les quals reforça el coneixement de les obres mestres, per tal com mostra els límits extrems de la doctrina.

Això és precisament el que no fa falta al llibre de l'estètic polonès (Editions du Triangl) que comença la seva obra amb un d'aquests acostaments anticlassificadors (d'a-

quests que destaroten l'esperit exclusivament arxivista d'alguns francesos), quan defineix l'enigma romàntic: rellotge estil catèdral o massacres de Scio? Es planteja el problema dels estils romàntics i ve a acabar entreveient que fóra enganyar-se voler considerar el «fals gòtic somiador i sentimental» com a estil romàntic per excel·lència. Husarski arriba a establir la importància de concomitancies cèlebres, certes obres medievals de Botticelli naixent al mateix

temps que les obres més racionalistes de Vinci. L'autor denuncia així els prolegòmens del barroc des de finals del segle xv, i acostà la renaixença del classicisme al desenrotllament de la rocalla, en temps de Maria Antonieta. (En literatura, pitjor: Rousseau cita alhora el negre primitiu i Licurg.) Des d'aleshores, més coneixedors del que fou la revolució romàntica, perquè estan al corrent paral·lelisme de les seves manifestacions estrangeres i franceses, entreveiem — després de la persistència del barroc i del rococó, després de l'intermedi del classicisme: Directori, Imperi, Restauració — els dos Romanticismes. Hi hagué el que pertany al segle xviii per infiltracions dels Hubert Robert i Goya preparant la pintura de 1830 i l'arçatant, que medievalitzà. Em pregunto si no caldria anomenar simplement romanticisme l'era artística en què s'estableix el divorci entre el fons i la forma? Husarski anomena el primer romanticisme: «de l'idealisme». El retorn al barroc i al rococó constituiria el segon període.

Aquestes justes bases porten l'autor a definir força feliçment la pintura i l'escultura, i les altres arts. És el primer treball sobre el conjunt formal del Romanticisme, de 1830 a 1855. És ric d'ensenyaments i prenyat d'universalisme.

«Les ancêtres de l'homme»

El Dr. Binet-Sanglé, que pretenia que Jesús era atacat de follia, i que ha fet un estudi racionalista de millorament de la «cremuntà humana», i que ens proposa una «tècnica del suïcidi secundari», explica en un llibre publicat sota el títol de *Les ancêtres de l'homme* (Albin Michel), el nostre origen animal segons l'embriologia, l'anatomia vestigial i la patologia, la teratologia i la paleozoologia. Seriem descendents de la medusa perquè moltes malformacions de certs individus representen l'atur de l'home a la fase de la medusa. I tots els altres horrors constatats en esguerrats de naixença provarien una ascendència de l'anèlid, del peix, del monotrem, del pitec, de l'antropoide. Segons aquests càlculs, han calgut mil milions d'anys per a l'evolució que ha dut a l'espècie humana. L'home seria l'últim creat de tots els animals. Però això ja ens ho diuen tots els textos sagrats de totes les religions. Admetem que aquests no hagin fet sinó constatar una llei biològica; almenys tenen sobre el Dr. Binet-Sanglé l'avantatge d'explicar, gràcies a una intervenció divina, el principi, tant si es tracta de l'home com de la cèl·lula més simple.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

ELS LLIBRES

Pompeu Fabra, *Diccionari general de la llengua catalana* (Llibreria Catalònia)

No és tan senzill com pot semblar comentar l'aparició d'aquesta obra. Ja està, ja és aquí. Tindrem un diccionari normal per fer servir cada dia.

Tractarem de posar la pedra blanca, no més, al fascicle rebut.

Un preliminar advertiment editorial diu que hom pensava publicar el *Diccionari*, no en la forma d'ara, sinó tot d'un cop, en acabar-se la impressió. Aquest era, ens diuen, el desig — ben comprensible — de l'autor, que de segur hauria redundat en benefici general de l'obra. Tanmateix, la publicació en forma de fascicles resulta a bastament justificada per raons de premisses i d'economia, i resulta més pràctica. Només fallarà una cosa: el nombre de volums calculat i, per conseqüència, el termini final de publicació. L'obra no serà llesta dintre mig any, com vol creure amb optimisme l'editor, ni tan sols dintre un any. Tampoc no bastaran vint-i-cinc fascicles — nombre màxim suposat — per completar-la. El primer acaba amb el mot *amorós*, i, tot i que moltes lletres han de pendre un espai menor, és fàcil de comptar que no n'hi haurà prou amb unes 2.500 pàgines.

Això, però — volem dir el fet que el volum vagi creixent o que els volums es multipliquin en curs de publicació, així com la trigança a rematar el treball — no perjudicarà ningú. Al contrari: serà possible d'anar ampliant i depurant l'obra sobre la marxa. L'advertiment ens avança encara algunes precisions en aquest sentit. Per altra banda, no podem imputar a una imperícia editorial l'error de càlcul comensat. Aquesta mena d'obres, publicades en forma de lliuraments, solen patir gairebé sempre de modestia en els projectes que podríem dir-ne de quantitat. A Catalunya hi ha precedents nombrosos. Sense anar més lluny, la inacabada *Història Nacional de Catalunya* de Rovira i Virgili havia de tenir, si la memòria no ens traïx, els volums publicats i gràcies, però de fet encara en sortiran uns quants més.

I bé: un cop publicat — gros o petit, tard o d'hora — el *Diccionari General de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra, serà un instrument definitiu?

No. No serà definitiu. Menys, encara, una referència immutable. L'evolució natural de tots els llenguatges l'en priva. Però sempre serà un preciós, un gran, un bell instrument. Ha d'ésser l'instrument de treball d'una generació. Prou. Només això, però tot això. Gairebé no podria aspirar a res més el mestratge sapient de Fabra.

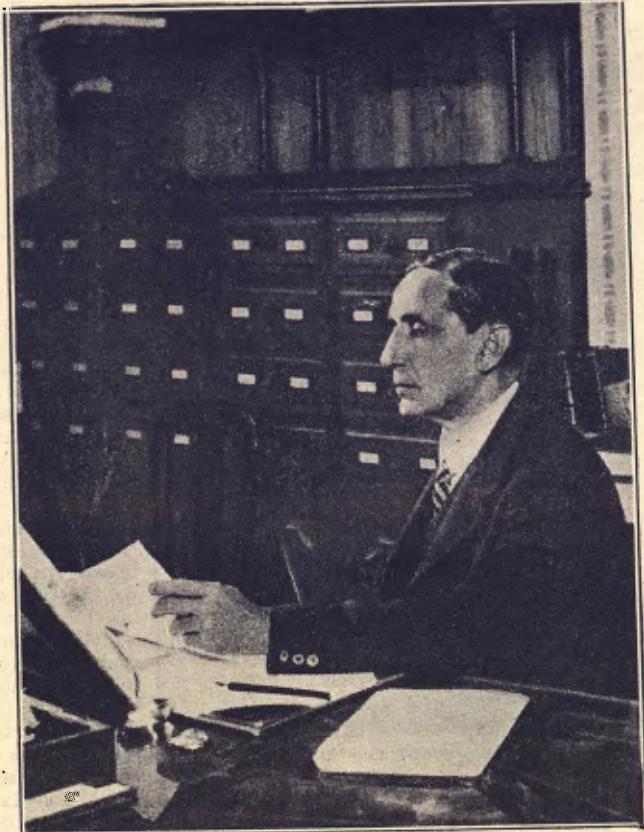
Fins ara disposàvem, per a escriure com cal en la pròpia llengua, d'unes eines precàries i estantissimes, limitadíssimes. Tot eren temptatives més o menys reeixides, més o menys dignes, més o menys útils, que no ens escus de jutjar, però temptatives sempre. El *Diccionari* de Fabra ja és una realització. Hi havia, per exemple, el *Diccionari ortogràfic*, que, malgrat la molta feina excel·lent que ha fet en els catorze anys darrers, no podia resoldre gaires dubtes per tal com mancava de definicions. La gent que es refiava únicament d'aquell *Diccionari* aprenia una cosa que en el fons és mecànica i secundària (per bé que a molts apar la més difícil de la gramàtica): la manera d'escriure bé els mots. No aprenia, però, el significat d'aquells mateixos mots, i mal podia utilitzar-los bé. També hi havia el *Pallars català*, bon auxiliar, però plagat — molt particularment en definir termes tècnics, que són precisament els més precisos i de consulta més sovintejada — d'errors notables. Hi havia, en fi, un *Diccionari de la rima*, un de *barbarismes* i algun altre d'especialitzat, d'un abast tot particular i sense eficàcia per al comú. No parlem dels diccionaris anteriors a la promulgació de les Normes, els quals tenen avui una valor purament sentimental i arqueològic.

Ara Fabra ens ha dat o comença a darnos un diccionari complet, almenys en la intenció i en l'estructura general. Grafies correctíssimes de confiança, definicions concretes, precises, exactes, de totes les accepcions; sinònims, homònims, terminologia científica revisada amb esment; en fi, tota llei d'indicacions gramaticals útils al consultador. Això és un diccionari.

Un altre avantatge: per bé que Fabra indica curosament els estrangerismes, no hi ha mots castellans o d'altres idiomes com a punt de referència. En efecte: per a l'ús quotidià, un idioma és un. Es tanca en ell mateix i s'estabilitza provisoriament (amb provisorietat que pot durar segles). Les arrels i les filtracions estrangeres no prenen pas categoria habitual fins que han estat definitivament absorbides en l'idioma. Aleshores els mots estrangers invariables han d'ésser dits i entesos al carrer per tenir dret a figurar en obres de consulta. Un diccionari, doncs, també ha de tancar-se i encloure's en ell mateix, referir-se a si mateix, a l'idioma propi. Si l'idioma és un, el diccionari ha d'ésser també un, en el seu tot idioma. En aquest sentit, el diccionari troba la riquesa en la pròpia limitació.

Hi ha encara, però, altres limitacions bàsiques. Les paraules són vives. Els mots tenen valor per llur funció i per llur emplaçament. La llengua no és formada de paraules, sinó de relacions i de lligams de paraules. És a dir, exactament, de grups

de paraules, com la idea és formada interiorment d'idees i sensacions preexistents. Els nexes són la sang de l'idioma. Un diccionari, per perfecte que fos, no faria sinó donar mots en brut. Polits, perfectes igualment, matemàticament carregats de precisió irrefutable; però matèria primera encara. Donaria magnífics formidables mots

Pompeu Fabra al seu despatx de l'Institut

sense ensenyar de lligar-los. I cal a l'exactitud una lírica interna — si voleu, un ritme —, com té una precisió delicadíssima la més desfermada lírica.

Per això ha pogut popularitzar-se l'expressió «cementiri de mots» en parlar de diccionaris. No és ben bé un cementiri de cadàvers; al contrari: més aviat aquests en són bandejats, com en són bandejats els fetus i els gèrmens i, en general, tota cosa immadura. Per això diu encara l'advertiment, amb gran seny, que «la no inclusió d'un mot en el diccionari no vol dir que aquest mot hagi estat expressament exclòs i per tant condemnat el seu ús». Però és un cementiri. La precisió abstracta, geomètrica, de les cel·les dels mots i dels mots mateixos recorda plàsticament els nínxols.

Ruyra podrà dir altra vegada, potser, que no li basta el diccionari. És possible que torni a tenir raó. Però — avis als usuaris — només aquells qui sapiguem molt bé el català que ara es comença d'escriure poden passar per damunt de les normes i els diccionaris i permetre's el luxe de tenir opinions personals. L'advertiment preliminar que suava esmentàvem no ha d'encoratjar ningú a la improvisació o a la fantasia gratuïtes. Cal, sí, sotmetre els dubtes d'una certa qualitat a l'Institut d'Estudis Catalans, que va formant també amb lentitud acadèmica el seu *diccionari*. Aquest darrer, oficial, serà una obra extensíssima i complementària que més aviat ha de tenir el caràcter d'enciclopèdia. Pot resoldre nombrosos problemes quan aparegui, i no menysvalora ni ara ni llavors el present *Diccionari general de la llengua catalana* que s'ha començat a publicar.

Si la limitació que un *Diccionari* comporta obliga aquells qui el fan a resoldre un gavadal de problemes — com les limitacions de mètrica, ritme i consonància obliguen a concentrar-se i a resoldre dificultats als poetes de cançons clàssiques —, també els qui solen emprar el diccionari com a recurs natural agafent l'habitud de solucionar-ne. Sovint, també, de trobar-les en ell, per tal com allò que volien saber no hi figura en la forma desitjada.

Observant, sempre des del mateix punt de vista estrictament pràctic, el primer fascicle que ens depara Fabra, hem fet — naturalment — alguna observació. L'única interessant de recollir és l'escassetat de sinònims. El català en té molts, i no tots són registrats en aquesta obra a jutjar pel fascicle rebut. És clar que els sinònims han d'ésser objecte d'una altra obra especial complementària. De fet necessitem, com qualsevol llengua, un *Diccionari* de sinònims. Però mentre arriba caldria potser tenir en compte aquella necessitat i procurar de servir-la amb amplitud en la present obra. Per exemple, ens semblaria molt útil d'indicar el verb «isolar» com a sinònim — emprat correntment — del verb transcrit «aïllar».

Es un prec que gosem formular, no un retret. Aquest seria impropri en la nostra ploma.

Tampoc no intentarem fer una crítica prematura. Seria pretensiosa i inútil. Val més que prediquem amb l'exemple la disciplina que a tots ens escua. La llengua és un factor de relació, un valor entès i en certa manera convencional. La disciplina és, doncs, necessària, si l'idioma ha de complir el comès de fer-nos entendre els uns amb els altres.

Fabra mateix ha dit sovint, però, que la llengua no és sols obra de gramàtica, sinó també del poble que l'ha servada com un tresor i dels literats — no pas tots — que la fan immortal.

GRANIER-BARRERA

VARIETATS

L'ORACIO DE JOSEP MARIA DE SAGARRA — dissabte, a la Catalònia — trobà la seva exacta via quan prengué violència de sermó; quan es transformà en una autèntica ofensiva literària. (La gent, però, no deixava aquella rialleta ritual en el públic d'un humorista.) I l'acta d'acusació anava engegada contra el públic. L'actual estat de depressió en què avui es troba la literatura catalana és una conseqüència (més que de la crisi, que de la política, i fins i tot més que dels bluffs posats en circulació) de la falsetat de l'adhesió del públic envers l'escriptor. J. M. de Sagarra no va arribar a dir-ho, però en la coratjosa i lliure via en què estava situat li hauria costat molt poc de precisar-ho: la depressió actual en la venda dels llibres catalans no és deguda a altra cosa que a aquesta: els ciutadans que feien cua a les llibreries durant la dictadura no llegien. Comprar llibres catalans era un expedient aconsellat per la covardia burgesa per a fer política sense risc. Hom comprava el dissabte un llibre com qui compra el tortell del diumenge: d'una manera ritual i mecànica. No hi havia un amor a l'escriptor, a l'obra, ni tan sols a la simple materialitat del llibre. Si ensems que un acte polític el ciutadà hagués tingut consciència de la valor espiritual de l'acte que realitzava; si a més de la minsa espurna de rebellió a l'opressió brutal que la compra pressuposava, aquell ciutadà s'hagués interessat pel contingut del llibre més que per les seves cobertes, els escriptors de Catalunya tindrien avui un públic fidel en la mateixa copiositat que aleshores. Un públic veritable és difícil de guanyar; però també és molt difícil de perdre.

AVANTATGES DE LLEGIR. — Però, a més a més, aquesta curiositat envers el llibre ens hauria portat una sèrie d'avantatges per a la literatura i per al país. Aquest fet tan simple: llegir el llibre que comprava per a fer política, hauria dut immediatament el ciutadà a la conclusió d'una taula de valoracions. Hauria sabut el que era digne d'ésser comprat i el que — en qualsevol situació política — era absolutament indigno d'ésser llegit. Enlloc del món no s'ha produït un quadre de valors més inflat, més grotesc, més desproporcionat que en aquest país. Amb la greu circumstància que els mediocres i els infecunds i els cínics i els arribistes aprofitaven per l'opressió per a situar-se. Aquests homes parlaven sempre de la funció política de la literatura. Invocaven amb una gosadia sense límits el seu prestigi amb el de Catalunya. Quan els xicots de la meua promoció començarem a actuar d'una manera violenta i inconformista contra l'atmosfera embadocada de patums del país, hom no ens digué pas ni eixelebrats, ni iconoclastes, ni subversius. Hom ens digué olímpicament: *antipatriotes*. Quan fugint d'aquest carreró sense sortida en la llibertat d'actuar era interdicta ens refugiàrem en la crítica de valors foranes més fàcils de situar per la normalitat de llurs ambients, aleshores, com ho feu darrerament Rafael Benet, se'n digué que havíem perdut l'orgull de dir-nos catalans.

Molt bé. Ara s'ha vist el fracàs de tota l'escenografia patriòtica que desorientà el país en allò que tenia de més espiritual. Hom diria que la inconsciència d'aleshores matà la gallina dels ous d'or. I provocà un descens sense límits.

I ARA EN PATIM LES CONSEQUÈNCIES. — Primerament l'article serà, però implacable de Just Cabot que publicà *MIRADOR* dijous passat. Després la conferència de Josep Maria de Sagarra a la Llibreria Catalònia. La denúncia ha estat feta amb tota claredat. Cal reprimir els entusiasmes excessius; anul·lar els genis de barriada; fer examen de consciència. Tenim raó, és trist de confessar-ho. El ciutadà no llegia els llibres que comprava; espiritualment les xifres editorials no significaven res. Però afanyem-nos a dir que potser el ciutadà que comprava llibres per política no els llegia per tal com el desorientava l'anarquia de valors que hem lamentat des del començament en la producció literària de Catalunya. — D. P.

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS

F. FERRER AYMAR

Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

SUBSCRIVIU-VOS AL

Diccionari General
de la
Llengua Catalana
per POMPEU FABRA

Demaneu les condicions a:
Llibreria Catalònia
Ronda de Sant Pere, 3

COMPANIA TRANSMEDITERRANEA
MADRID: PLAZA DE LAS CORTES, 6. — BARCELONA: VIA LAIETANA, 2
Serveis regulars de vapors comercials i corrons entre la Península, Balears, Nord d'Àfrica, Canàries, Guinea Espanyola
LINEA RÀPIDA DE GRAN LUXE
BARCELONA-CADIZ-CANÀRIES
Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuant els serveis les m d'unes motonaus
CIUDAD DE SEVILLA-CIUDAD DE CÁDIZ
Línia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries. Sortides quinzenals el dijous.
LINEA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA
Sortides tots els dies (lleuat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus
CIUDAD DE BARCELONA-CIUDAD DE PALMA
Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó
LINEA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA I TERRITORS DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)
Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cádiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monrovia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

LINEA RÀPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA I VALENCIA
Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores. Sortides de València: dimecres i dissabtes a les 19 hores. Servei prestat per la motonau "CIUDAD DE VALENCIA"
Primera: 32'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.
Servei ràpid setmanal Mediterrània-Cantàbrica
Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.
LINEA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA I VICEVERSA
Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores
Servei comercial entre la Península, Nord d'Àfrica i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània
Sortides quinzenals
SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA I MELILLA
DELEGACIO DE LA COMPANIA A TOTS ELS PORTS

LE ARTS — DISCOS

La intel·lectualització de l'art

A José Ortega y Gasset ningú no li discuteix que és un gran pensador. Però, a l'home que ha tractat i ha relacionat mig de passada tantes i tantes de coses complexes, per força entre els encerts se li poden trobar afirmacions més que discutibles.

Al meu entendre, l'obra que té més enfocada és *La Deshumanización del Arte*. L'autor mateix diu cap al final del llibre: «És probable que aquest assaig de filiar l'art nou no contingui sinó errors.»

Per aquí no sé que ningú s'hagi preocupat de discutir les característiques que Ortega senyala a l'art modern. A l'Amèrica llatina, en canvi, sí. Jaime Torres Bodet en la revista, de La Plata, *Valoraciones*, discuteix l'orientació general la *La Deshumanización del Arte*. Enríque Molina, en la revista *Atenea*, de la Universitat de Concepción (Xile), ha formulat objeccions serioses a la tesi d'Ortega. I l'altre dia em vingué a les mans un llibre, publicat per la mateixa revista *Atenea*, que ja és una contratesi i sustentada punt per punt enfront del que creu Ortega. El títol del llibre ja deixa entreveure el que pretén trobar l'autor: *La Intellectualización del arte*.

L'autor, Luis David Cruz Ocampo, creu que en l'accepció en què Ortega parla de deshumanització o sigui desrealització, deformació de la realitat, no és pròpia de l'art modern sinó de l'art en general — la natura en l'Art, diu Zola, és vista a través d'un temperament —. En tota obra d'art, per més còpia de la realitat que vulgui ésser, sempre hi entra el factor estil. Si això és veritat, el mateix Ortega ve a corroborar el que diu Luis D. Cruz, ja que té un pasatge que diu «Estilitzar és deformar el real, desrealitzar. L'estilització implica la deshumanització. I viceversa, no hi ha altra manera de deshumanitzar que estilitzar», i en el pròleg de *El Pasajero*, de Moreno Villa, fet també per Ortega en l'any 1914, aquest opina ben explícitament que l'art en general és deshumanització; diu: «l'art és essencialment irrealització». Còcteau ho aplica fins i tot a l'art de la fotografia: «La fotografia és irreal, canvia els valors i les perspectives.»

Si en l'art modern s'accentua aquesta tònica general de l'Art, de desrealitzar, és degut, creu Cruz Ocampo, a la intel·lectualització que li ha sobrevingut.

Guiant-se amb les comparacions que Spengler fa en la seva obra *La Decadencia de Occidente*, Cruz Ocampo senyala la similitud que l'art del nostre temps té amb l'art grec-alexandri dels anys 300-200 (a. J. C.). Comença la intel·lectualització amb els sofistes, però pren grans proporcions quan la poesia sentimental decau amb Bion i perd el prestigi. La prosa es fa científica amb Polibi. La crítica es fa científica també fins al capdamunt amb Aristarc, i Zóilus és el tipus de crític personalista i violent. Gran nombre de teories estètiques. Tot són estils nous i obres originals.

I encara senyala un altre període artístic que té semblança amb el d'avui dia: amb la intel·lectualització de l'Art que comença amb el Renaixement i que arriba a la poesia fantàstica i cerebral dels anglesos Donne i Crashaw, als preciosistes francesos: Voiture, Melleville, Sarazin i al conceptisme espanyol, a Góngora i Baltasar Gracián, al qual Menéndez y Pelayo, referent-se a la seva obra *Agudeza y Arte de Ingenio*, diu que és el Codi de l'Intellectualisme Poètic.

Per més que els artistes moderns protestin dels acadèmics i trenquin les regles marcades pels antics, la tesi de Cruz Ocampo té molt de veritat. Els moderns ataquen certes formes d'intel·lectualisme, formes estantisses, però no s'han mogut, ans al contrari, han caigut més en l'intel·lectualisme. Totes les escoles tenen les seves doctrines estètiques que no són res més que jocs formidables d'intel·ligència.

L'impressionisme s'embarca en teories físiques dels colors i fisiològiques de la visió. El Cubisme és a base de grans abstraccions. El Futurisme que té frases contra la intel·ligència, és una admiració a les realitzacions més atrevides i sàviament creades per la intel·ligència: descobriments, obres d'enginyeria, etc., etc. El dadaisme, l'avantguardisme i altres escoles més de segon ordre són solament jocs de paraules, alambinament de conceptes, etc.

Els sobrerrealistes ens donen la raó. També proclamen que l'art està completament intel·lectualitzat. Volen ésser una rèplica violenta. Però totes les seves conclusions contra l'Art i la Societat són derivades lò-

gicament de les teories que a base de grans estudis han forjat Freud i Marx.

Per acabar reportarem les característiques que Cruz Ocampo veu derivar de la intel·lectualització de l'Art, contra les set que senyala Ortega, les quals set es poden reduir a les quatre següents: 1, la deshumanització i evitar les formes vives, 2, la ironia essencial, 3, eludir tota falsetat i per tant a una escrupolosa realització, 4, fer que l'obra d'art no sigui sinó obra d'art, considerar l'art com res més que un joc i que es tingui com una cosa sense transcendència.

Cruz Ocampo senyala les característiques: 1, desentimentalització, o sigui abandonament o reducció dels assumptes exclusivament sentimentals, 2, reducció de l'anèdota, 3, virilització de l'Art, 4, Art transcendent (millor fora dir transcendental) en contraposició a l'art com un joc sense importància, 5, ironia i humorisme que solament poden aparèixer quan l'individu no està afectat sentimentalment per un succés o fenomen, 6, culte a la metafísica, que de mitjà que és per a l'expressió de la bellesa es converteix en finalitat de l'activitat poètica. I algunes altres de secundàries com la que li ha tocat el número 3 en la classificació d'Ortega; el cosmopolitisme; alteracions en l'ús de les paraules i mitjans d'expressió; modificacions de la sintaxi, de la puntuació i fins i tot de la tipografia.

RODOLF LLORENS

PROJECTOR

POSTAL DE SEBASTIA GASCH. — «L'energumen! L'energumen!» Les criatures corren al si de llurs mares i els ocells amaguen el cap sota l'ala. Remor de tempesta i portes violentament tancades. Arriba, sota el seu paraigua, Sebastià Gasch, amb la corbata republicana i les sabates de natilla i de xocolata. Les teles es giren de cara a la paret. Sebastià Gasch, opulentíssim, esfèric, sumptuós, recorre l'exposició esfereïda. El cap li tremola una mica i la pipa li fa de contrapès. Sebastià Gasch, dolcíssim, bo com un tros de pa, fulmina d'interès sense malícia. Porta una capsa de jeannerets i d'ozenfans en conserva perquè se la mengi Joan Miró a la masia de Mont-roig. Es timid, dolc, càndid, com una criatura. Jaume Passarell, que porta un mocador de seda al coll, li explica les picardies d'última hora.

Sebastià Gasch posa els ulls en blanc:

—Ah, sí?

SERA COMPLIDA la voluntat d'aquell home que s'ha mort i que ha demanat un lloc de terra calenta de sol meridional perquè les seves despulles hi reposin? Aquell home era Pierre Paris, un dels primers investigadors i hispanistes de França. Però nosaltres no el sabrem veure mai amb la simpatia que ens provoquen un Morel-Fatio, un Foulché-Delbosch, un Ernest Martinenche. Aquest home és autor d'un rapte. Aquest home és aquell que s'emportà França endins aquella minyona catalana d'Alacant, harmoniosa sota un cel de palmeres. Aquella minyona que tenia un posat de deessa i que portava un pentinat que feia que els autors de «gregueries» l'anomenessin la deessa amb auriculars. Sembla que la incògnita dama, que era d'Elx, s'avingué a ésser un pur objecte del foraster a canvi de tres mil francs—tres mil francs!—pagats a la bestreta i fets a mans d'un camperol del país. Pierre Paris travessà la frontera amb la deliciosa càrrega. I la féu viure al Louvre, en un palau immens ple de dones raptades. Encara hi és, carregada d'orfebreria feixuga i amb una dura nostàlgia en l'ull seré.

BACH I GRANADOS. — L'eminent cantatriu s'exaltava un dia, en una vetllada íntima, amb unes cançons populars de Granados. Una recordança d'amistat perduda feia encara més viva la seva exaltació.

—Hi ha finals de Granados—deia—que semblen de Joan Sebastià Bach.

—Amb una diferència—respongué un que hi era—: Granados, mal tocat pot esdevinir un cuplet, Bach no pot ésser objecte de caricatura. — D. P.

En un altre número ens vàrem ocupar del pla pedagògic d'Angel Ferrant. I deïem que, en la impossibilitat de portar immediatament a la pràctica el seu projecte, Ferrant, controlat per una organització pedagògica absurda, no pot fer altra cosa ara per ara que orientar de la millor manera possible els seus actuals alumnes de Llotja. Precisament, no fa gaires dies, Angel Fer-

Escultura d'Antoni Oliva (deixeble d'A. Ferrant)

rant ens ha mostrat algunes escultures dels seus deixebles. I ens hem trobat, amb veritable sorpresa, davant unes obres intenses i punyents, amb una força directa remarcable, i elaborades amb una concepció instintiva de l'escultura sorprenent.

Però, abans de continuar, s'imposa un aclariment. Molts, davant d'aquestes escultures, creuran que els deixebles que les han creat pateixen una indigestió d'Història d'Art o de revistes. Res més allunyat de la realitat. Ferrant preserva com de la pesta els seus alumnes de la consulta de revistes. I no els ha ensenyat mai una escultura seva. A la seva classe, no hi ha una sola reproducció. I Ferrant no posa mai les mans damunt una obra dels seus nois. Encuriosits, hem demanat al nostre amic de descobrir-nos el secret d'aconseguir aquests resultats excel·lents. Ferrant no s'ha fet pregar gaire.

—Em permetreu uns preliminars? — ha començat dient-nos—. Moltes vegades he pensat que, en art, només compta la ingenuïtat. Velázquez fou un ingenu com Giotto. El mateix Picasso és tan ingenu com Roussseau. Allò que és perfectament estúpid, però, és cercar la ingenuïtat. L'ingenu ignora sempre que ho és. Els grans estils tenen llur origen en una fe col·lectiva — ingenuïtat — de la qual només perdura allò que per nosaltres és convicció. L'art, en el fons, és sempre la interpretació d'una creença. Quan amb pedra o amb terra es fa un cap, no s'hi val a fer-lo com és, sinó com creiem que és. Sortir-se d'allò que hom creu, és caure en allò que hom sap o en la ficció, i ni en un cas ni en l'altre no es produeix l'art. Dintre de totes les maneres de creure, hi ha totes les posicions i moviments normals de l'art. Fora d'elles, es dona l'arbitrarietat i el caprici. La monstruositat, el contorsionisme...

—Molt just, Ferrant. Justíssim. Però al gra, al gra, si us plau, que no ens sobra pas l'espai.

—No us impacienteu. Va de seguida. Hi ha un art *fenomen de barraca* — el Palau de la Música o la Sagrada Família, per exemple —, el pol oposat del qual, en el mateix terreny de l'estèritat, és l'academisme que es practica en les escoles quan es copia del guix o del natural. Pols oposats, extrems que es toquen, que s'aparellen en tota la monstruosa arquitectura teratològica que patim. Contra tanta aberració, cal instaurar una higiene de l'esperit. En plàstica, la ingenuïtat desapareix des del moment que una realitat corpòria es reflecteix amb integritat científica en l'obra. Aquesta possibilitat — prodigi inútil — seria equivalent a la possibilitat que un home de carn i ossos pogués convertir-se en un mirall de cristall i argentviu. No obstant, l'home es veu obligat a produir una part de la seva obra tot i eliminant la seva personalitat. És la part que realitza el delineant al costat de l'arquitecte—normalitat i necessitat—. Doncs bé, per necessitat, no per ostentació, cada u ha d'ésser simplement el delineant de les seves pròpies arquitectures. Vull dir que la missió de les nostres mans ha de consistir a evidenciar les estructures imaginades per aquell arquitecte que viu en nosaltres.

—I com actueu damunt els vostres deixebles?

—Jo no sóc professor en la idea d'ensenyar, sinó en la d'impulsar. Ja he dit que l'art no consisteix a saber. L'art no s'apren, l'art s'aprehèn. Es pot indicar el vehicle, i en aquest sentit, és clar, va implícit un ensenyament que és el de l'art en el qual es conté l'Art. Però àdhuc en aquest cas és impossible que la forma es còpi amb independència del seu contingut.

—I referent a la realització?

—En l'ordre de les realitzacions, no hi ha res tan natural, al meu entendre, en comptes del dibuix, una actuació directa sobre l'objecte, és a dir, sobre una formació real, sobre una corporeïtat efectiva en la qual les tres dimensions de la realitat tangible existeixen veritablement, tot i reclamant per igual la nostra atenció sense vacil·lació ni esforç. I fins a tal punt, que no tan sols repercuti en nosaltres la sensació de perifèria i contorn, sinó que inten-

sament puguem penetrar en allò que és espai intern, tot i arribant a una compenetració amb els punts antípodes. Aleshores es produeix una tensió perceptiva comú a l'arquitectura. La forma, el dibuix en l'espai, la construcció tingueren lloc en el temps amb anterioritat a les representacions planes. I en el desenrotllament de les pràctiques escolars, es pot advertir la seva eficàcia sempre que s'assemblin o coincideixin amb allò que fou el procés de les arts plàstiques en la Història.

—Però, segons el vostre pla, no sou partidari de reemplaçar la Història de l'Art per la Història de la Civilització?

—L'històric—i no circumscrit al seu aspecte d'anecdota—és important per mi, però no dubto a considerar-lo un error greu quan es fusiona amb les labors dels deixebles. Es per això, ultra altres raons, que rebutjo, implacable, els models de guix. La forma ha d'ésser inventada, perquè àdhuc quan existeix l'íntim propòsit de reproduir-la, brolla així, inventada, per aquell que posseeix els dots creadors. Per consegüent, em limito a trobar l'estímul capaç d'excitar el desig d'expressió. Estímul no pot ésser mai imposició. Ni referències ni allusions a tot allò que no visqui dintre de cada u no seran oportunes. D'altra part, no intervine mai amb la meua actuació manual en els treballs dels alumnes. L'ordenació dels treballs i la seva concordança amb les idees que inevitablement sobrevenen, combinant-se amb la labor, neix aleshores, no com una disciplina imposada, sinó com una derivació dels indicis que s'hagin sabut recollir i aplicar a tasques successives, tot i constituint d'aquesta manera un sistema metòdic i divers segons els casos emanats del propi alumne.

Heu-vos ací doncs com orienta Angel Ferrant els seus deixebles, per a obtenir d'ells obres vives oposades a les obres mortes que es produeixen invariablement en les Escoles de Belles Arts prehistòriques que encara

Escultura de Joan Galofré (deixeble d'A. Ferrant)

patim, obres palpitants oposades a obres cadavèriques, per dir-ho amb uns mots que li són cars. I ara, esperem confiats que la República, quan no estigui tan agabellada per la resolució de problemes inajornables i pugui dedicar a les qüestions artístiques l'atenció que mereixen, tindrà el lluc suficient per estudiar i acceptar el pla d'Angel Ferrant.

Per cert que aquest pla, ressenyat per nosaltres en un dels darrers números de MIRADOR, ha estat comentat apassionadament. Algú — sense anomenar-lo, és clar: coneixem el procediment jesuític—l'ha titllat públicament i despectivament de *panacea*, l'ha qualificat de teories més o menys d'avantguarda i de provincianisme mexicà, germànic o soviètic.

Avantguarda, reraguarda i altres falòrnies, en aquests moments? Quan es tracta d'un problema de vida o mort per a l'ensenyament artístic, encara hi ha algú capaç d'entretenir-se amb el maneig de tòpics desuets i fraseologia cadavèrica? Cal operar amb materials vius. No amb prejudicis acadèmics, morts i enterrats. Però *passons outre*, que diuen els francesos. Es veu que les obsessions i les idees fixes són de difícil extirpació.

SEBASTIÀ GASCH

RADIO
PHILIPS 25 Ptas. mes
CLARION 35 " "
PHILCO 35 " "
etc. etc. etc. Rbla. : Canaletes, 6
6, Rádío Canaletes, 6

DISCOS

Música simfònica i instrumental

Hi ha un bon nombre d'obertures de Mozart que no sovintegen als concerts, on és difícil sentir altres obertures que les de *Les noces de Figaro* i la de *La Flauta màgica*. És clar que aquestes són les més brillants, però també és interessant aquesta de l'òpera *El rapte del serrall* que interpreta l'Orquestra Filharmònica de Viena. Potser no hi ha la riquesa melòdica de *Les noces de Figaro*, que així mateix ens ofereix la mateixa orquestra, però es troben també aquelles frases musicals tan agradables i un ritme que s'emporta l'oient. Ambdues obertures són interpretades admirablement pel Mestre Clemens Krauss, que com sempre fa una creació de les obres de Mozart. El disc, a més a més, és d'una gran sonoritat que escau molt bé a aquestes obres d'efecte.

I ara cal saludar els discos de l'Orquestra Simfònica de Filadèlfia, que contenen l'obertura de *Tannhäuser*, i celebrar l'encert de substituir la continuació i final d'aquesta obertura per diversos fragments de la bacanal de Venusberg. Així mateix s'ha sentit aquesta obra aquí en concerts dirigits per mestres estrangers formant el conjunt anomenat «arranjament de París». Això permet sentir aplegats els fragments simfònics d'aquesta òpera d'un romanticisme més clar de totes les òperes de Wagner. Al principi, els solemnnials acords del cor de Pelegrins, d'un gran efectisme si es vol, però també d'una grandiositat que sempre impressiona tot i que aquí és molt coneguda aquesta obra. En aquests discos, per una especial col·locació dels instruments davant del micròfon, acostant els de fusta, el conjunt reix notablement. Els fragments de la bacanal, en els quals tants passatges hi ha que semblen altres obres del mateix autor; fragments del segon acte del *Tristany* més que res, es presten a manifestar les excel·lències d'interpretació d'aquesta notabilíssima orquestra amb la qual el mestre Stokowski sembla voler fer un agrupament de virtuoses. La impressió dels discos està feta comunicant a l'audiència aquella sensació de buit en l'estudi que, sense provocar ressonàncies, augmenta la sonoritat en forma insospitada.

Tancarem el detall d'aquests excel·lents discos amb els que omple el guitarrista Segovia, amb una *suite* de música antiga. Evidentment, per trobar literatura per a aquest instrument no hi ha com recórrer a aquests mestres dels segles XVII i XVIII, on sense transcripcions hi ha música abundant per aquest instrument, avui tan oblidat, però d'una gran força d'expressió. Sortosament encara hi ha veritables artistes com Segovia que amb un gran amor dediquen llurs activitats a aquest instrument, que el disc reproduceix amb tota fidelitat.

J. G.

El rapte del serrall. — Mozart. — Obertura. — Orquestra Filharmònica de Viena. — C.ª del Gramòfon. — AF 472. — *Les noces de Figaro.* — Idem id.

Tannhäuser. — Wagner. — Obertura i música de Venusberg (versió de París). — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — Companyia del Gramòfon. — AB 701-702-703.

Suite en «la» major (segle XVII). (L. S. Weis). — Segovia. — Núm. 1, Preludi; Núm. 2, Alemanada; Núm. 5, Giga. — Companyia del Gramòfon. — DB 1565. — Idem idem id. — Núm. 3, Zarabanda; Número 4, Gavota. — Idem. — DA 1225.

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 23058

sensacional
sense cabells blancs
ràpidament amb la novíssima
preparació científica

agua colonia misteriosa

dóna brillantor al cabell, treu la caspa i evita la seva caiguda, perfumada • higiènica • eficaç

Womido S.R.
ABARTADO 239
Barcelona (Espanya)

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 7740

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIU

Laletana, 18, Pral. B. - Barcelona

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.ª - Tel. 16606

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID

AGULLES GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat. Capsa de 200 agulles 2'50 ptes. Venda a l'engròs:

A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

ENCARREGUEU ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5 i 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

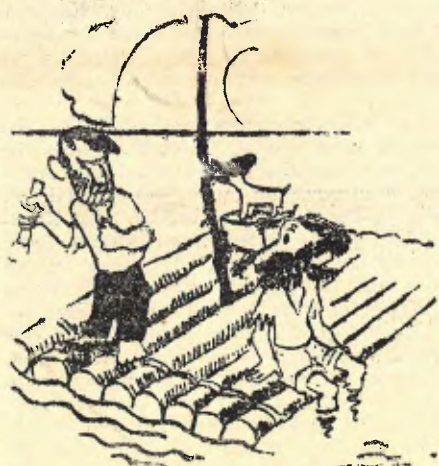
El que acaba de complir una condemna de vint-i-cinc anys.—Es curiós; la moda no ha canviat gens.

(Candide, París)

RELATIVITAT
—El café amb llet, senyoreta. Ja és migdia.
—De quin dia? De demà o de demà passat?

(Simplicissimus, Munic)

—Encara no es veu res?
—L'horitzó només.
—Ja és alguna cosa.

(Le Rire, París)

—No comprene com et pots fumar aquestes puntes que reculls...
—No me les fumo. Les mastego.

(Candide, París)

—Quins mèrits podeu fer valer per obtenir aquest càrrec?
—Ai, senyor! Si en poguéss fer valer alguns, no us vindria a demanar que em recomanéssiu.

(Candide, París)

—Vull anar al cine, papà!
—Què t'has cregut? Ahir vas veure una topada d'autos, abans d'ahir et vaig dur a veure com es cremava una casa. Que t'has pensat que t'has de divertir cada dia?

(Ric et Rac, París)

¿Le sería a Vd. agradable poder tomar un purgante de aceite de Ricino, si éste tuviera el gusto de un buen jarabe de naranja?

Pues éste es el aceite de Ricino GOLOSO, que envasado en un lindo vasito de cristal se vende en todas las farmacias.

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatosa, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg.: "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya); OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES i FERRO SILICI; SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BÚFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

—Em va saber molt greu no poder venir a l'enterrament de la teva dona.
—No t'hi amoïnis. Una altra vegada serà.

(Allt for Alla, Estocolm)

Suscriviu-vos a MIRADOR

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____

que viu a _____

carrer _____ n.º _____ es subscriu a MIRADOR

pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

de _____ de 193 _____

Signatura